

Lator-Perduk Ilona
Perduk János
Szerhijcsuk Julianna

MAGYAR NYELV ÉS OLVASÓKÖNYV

2

II. rész

Lator-Perduk Ilona
Perduk János
Szerhijcsuk Julianna

MAGYAR NYELV ÉS OLVASÓKÖNYV

Tankönyv
a magyar oktatási nyelvű általános
középfokú tanintézetek 2. osztálya számára
(két részben)
II. rész

*Ajánlotta Ukrajna Oktatási és Tudományos
Minisztériuma*

Львів
Видавництво „Світ”
2019

УДК 811.511.141(075.2)
Л 80

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ МОН України від 28.03.2019 № 407)*

Видано за державні кошти. Продаж заборонено

Лотор-Пердук О.

Л 80 Угорська мова та читання : підруч. для 2 кл. з навч. угорською мовою закл. заг. серед. осв. (у 2-х частинах) : ч. 2 / О. К. Лотор-Пердук, Я. Б. Пердук, Ю. П. Сергійчук. – Львів : Світ, 2019. – 128 с.

ISBN 978-966-914-178-1

ISBN 978-966-914-180-4 (Ч. 2)

УДК 811.511.141(075.2)

ISBN 978-966-914-178-1
ISBN 978-966-914-180-4 (Ч. 2)

© Лотор-Пердук О. К., Пердук Я. Б.,
Сергійчук Ю. П., 2019
© Штурма М. С., художнє
оформлення, 2019
© Видавництво „Світ”, оформлення,
2019

Ukrajna állami himnusza

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Refrén:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Szöveg: *Pavlo Csubinszkij*
Zene: *Mihajlo Verbickij*

KEDVES KIS OLVASÓNKI!

Szeretnénk, ha ezt a könyvet a barátodnak, útitársadnak tekintenéd. Olyan társnak, aki jóban, rosszban kitart melletted. Akihez bizalommal fordulhatsz örömdben, bánatodban. Aki mindig rendelkezésedre áll. Mert a jó könyv sohasem hagy cserben.

Jól olvasni azonban nem mindenki tud. Mint mindent, ezt is tanulnunk kell. Az olvasni tudás olyan tudomány, amelynek elsajátításához komoly segítséget nyújthatnak tanítóid, szüleid. Fordulj tehát hozzájuk bizalommal, és fogadd meg intelmeiket, tanácsaikat. Az elmélyült, értő olvasást segítik az olvasmányok, versek utáni kérdések, feladatok. Használd ki az olvasókönyv adta lehetőségeket szókincsed gazdagítására is.

Reményeink szerint unaloműzőnek sem utolsó ez az olvasókönyv. Próbáld ki! Bátran lapozgass benne előre és hátra! Keresd a hangulatodnak, pillanatnyi érzéseidnek megfelelő költeményt, mesét, történetet vagy ismeretgazdagító olvasmányt. Ne feledd: az olvasás semmivel sem pótolható örömforrás. Meríts tehát minél gyakrabban ebből a forrásból, amelynek ízét, zamatát az emberen kívül egyetlen élőlény sem élvezheti.

Örömteli munkát, jó szórakozást kívánunk!

A szerzők

ÉSZNYITOGATÓ

– Gyerekész,
hova mész?
– Ahol úgy kiköszörülnek,
olyan jó élesre fennek,
mindent fogjak, mindent vágjak,
elmehessek borotvának.

– Gyerekész,
hova mész?
– Ahol úgy megolajoznak,
villámsebessen forogjak,
négy keréssel messze fussak,
világ végéig eljussak.

– Gyerekész,
hova mész?
– Ahol úgy kinyitogatnak,
a tudásnak úgy kitárnak,
elmehessek görög bölcsnek,
vagy vén Salamon királynak.

Varga Domokos

görög bölcs: ókori tudós ember

Salamon király: az ősi zsidó nép igazságos királya

1. Hol az a hely, ahol a gyerekek tudásra tehetnek szert?
2. Melyik kifejezés melyik versszakhoz illik?

bölcs gondolkodású

éles eszű

gyors észjárású

NYÁRI RAJZ

Hogy mit láttam? Elmondhatom.
De legjobb, ha lerajzolom.
Megláthatod te is velem,
csak nézd, csak nézd a jobb kezem.

Ez itt a ház, ez itt a tó,
ez itt az út, felénk futó,
ez itt akác, ez itt levél,
ez itt a nap, ez itt a dél.
Ez borjú itt, lógó fülű,
hasát veri a nyári fű,
ez itt virág, ezer, ezer,
ez a sötét gyalogszeder,
ez itt a szél, a repülés,
az álmodás, az ébredés,
ez itt gyümölcs, ez itt madár,
ez itt az ég, ez itt a nyár.

Majd télen ezt előveszem,
ha hull a hó, nézegetem.
Nézegetem, ha hull a hó:
ez volt a ház, ez volt a tó.

Nemes Nagy Ágnes

1. Dolgozzatok párban! Olvassátok el figyelmesen a verset! Írjátok ki a versből a **mi?** kérdésre felelő szavakat!
2. Soroljátok fel egymásnak emlékezetből minél több szót a leírtak közül!
3. Ezt a verset megzenésítette a *Kaláka* együttes. Keressétek meg a YouTube-on, és hallgassátok meg!
4. Rajzold le egy nyári élményedet!
5. Fejtsd meg a találós kérdést!

*Fent lakom az égen, melegít a fényem,
sugárból van bajszom, este van, ha alszom.*

NYÁRMARASZTALÓ

Szól a rigó: de jó,
érik a dió,
millió,
millió!

Útra kel a fecske,
jajgat a fűrjecske:
pitypalatty,
pitypalatty,
nyár, nyár,
itt maradj!

Csanádi Imre

ALMA

Érik az alma,
hajlik a gallya,
fűre hajlik, mint egy sátor,
sok édes almától.
Szedjük,
kapjuk,
habosra harapjuk, –
a többivel mi legyen?
Holnapra hagyjuk!

Csanádi Imre

1. Utánozd a rigó és a fűrj énekét az első vers szavaival!
2. Írd ki az első versből azokat a szavakat, amelyeknek hosszú ó betű van a végén!
3. Tanuld meg a második verset kívülről!
4. Ejtsd helyesen, majd másold le a következő szavakat!

maradj

gallya

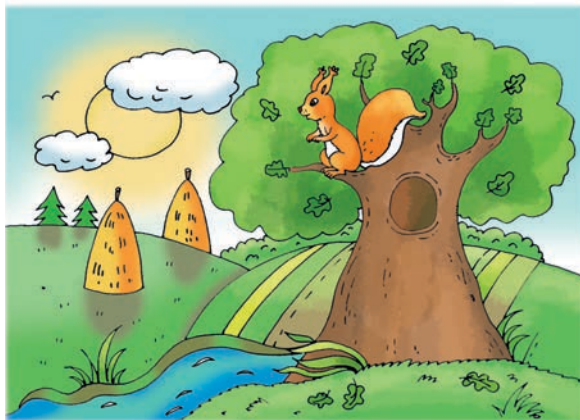
szedjük

hagyjuk

VILÁGGÁ MENT A NYÁR

Nyugtalanul aludt az éjszaka a nagy bükkfa. Nem is aludt jóformán, csak sóhajtozott. Alig várta, hogy megvirradjon. Hunyorogva nézett szembe a kelő nappal.

– Bikmakk, bikmakk! – ébredtek a mókusok is vígan ugrándoza.

Maga alá tekintett az öreg erdő. S hát mit kell látnia: csupa makk, frissen hullott bükkmakk az avar. Annak örültek úgy a mókusok.

– Bikmakk, cseremakk, mogyoró! – ujjongták a mókusok.

S az öreg erdő látta, hogy magányos társa, a tölgy is, amott a tisztáson, tanácstalanul tekint körül.

– Mi történt, szomszéd? – szólt át a bükkerdő a tölgyfának.

– Világgá ment a nyár – felelte a tölgy helyett a mogyoróbokor.

– Világgá, világgá ment – sóhajtott most már a tölgy is.

S már látták is mindannyian a nyár lába nyomát végig a patak mentén húzódó hosszúkás réten.

Kikerics virított mindenütt a nyár nyomán.

Füttyszót is hallottak. S látni vélték, mintha egy úrfi forma ugrált volna kikericsről kikericsre, de olyan könnyedén, hogy a finom szirmok meg se rezzentek alatta. Makkot, mogyorót csörgetve táncolt a falu felé.

Az ősz volt.

Bizonyára a diószüretre sietett.

Kányádi Sándor

kikerics: lila színű hegyvidéki növény

1. Mi változott meg a természetben, amikor felébredtek az erdő fáí?
2. Minek örültek a mókusok?
3. Melyik virág jelezte, hogy elmúlt a nyár?
4. Melyik évszak következik a nyár után?
5. Sorold fel az évszakok neveit!
6. Másold le az első bekezdést szótagolva!

MÓKUS

Mókus, mókus, makogó,
mancsában a mogyoró.
Makkot, gombát eszeget,
nem szereti a telet.

Mókus, mókus fut a fán,
ugrabugrál szaporán,
diót visz az odúba,
abból lesz a vacsora.

Bartos Erika

A MÓKUS

A mókus lompos farkú, hegyes fogú rágcsáló. Fákra építi puhán bélelt, meleg fészket. Fűrge és mindig éber. Egész nap a fákon ugrándozik, tobozt, gyümölcsöt keresgélve. A magvakat, rügyeket, bogyókat kedveli, de apró rovarokat, madarakat, tojásokat is elfogyaszt. Nagy ügyességgel nyitja fel a diót, mogyorót. Amit nem eszik meg, azt földbe ásott üregekbe rejti a téli hónapokra.

Sok ellensége van: vadászik rá a vadmacska, a hiúz, a róka, a héja, a bagoly.

1. Mivel táplálkozik a mókus?
2. Sorold fel a mókus ellenségeit!

CICAISKOLA

Tökmag cicaiskolát nyitott.
– Rajzolj, Micu!
De Micu, a szürke macska,
csak bámult Tökmagra.

– Énekelj, Micu!
De Micu hallgatott.
– Tornázz, Micu! Ugorj!
De Micu csak hasalt a földön.

– Moss kezet, Micu, ebédelünk!
Micu dühösen kapálódzott a vízcsapnál.
– Jó étvágyat, Micu! Egyél szépen késsel,
villával!

Micu nem bírta tovább a cicaiskolát, elfutott.
Délután tejet ivott. Egy csöpp se ment mellé.
Utána gondosan megmosakodott.
Ügyesen felugrott a kerítés tetejére, és vadászni indult.

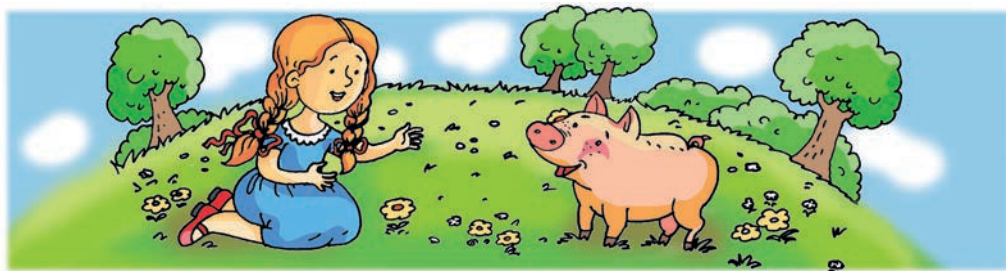

Fogott is egy egeret!
Örömeben egész éjjel nyávogott a kertben.
Tökmag törte a fejét. „Micu mindent tud,
amit egy cicának tudnia kell. Csak azt nem értem,
hová járt iskolába.”

Marék Veronika

1. Sorold fel, mire akarta megtanítani Tökmag Micut!
2. Mit gondolsz, miért nem járt sikerrel Tökmag?
3. Mi az, amit Micu magától is tudott? Sorold fel!
4. Dolgozzatok párban! Szerintetek honnan tanulhatta Micu, amit tudott?
5. Alkossatok csoportokat! Mutogassátok el mindazt, amire Tökmag meg akarta tanítani Micut!
6. Másold le szótagolva az utolsó három sort!

HOGYAN TANULT MEG A KISMALAC BESZÉLNI?

Bácsi: Egyik nap észrevettem, hogy egy pöttöm lányka beszélni tanít egy kismalacot.

Kislány: Malackám, mondd: *ma-ma!*

Kismalac: Rőf-rőf-rőf.

Kislány: Malackám, mondd: *pa-pa!*

Kismalac: Rőf-rőf-rőf.

Kislány: Mondd, malackám: *fa!*

Kismalac: Rőf-rőf-rőf!

Bácsi: Tudod mit? Tanítsd könnyebb szóra a malackát!

Kislány: Van ennél könnyebb szó?

Bácsi: Én tudok egyet. Kérd meg a malackát, mondja azt, hogy: *rőf-rőf!*

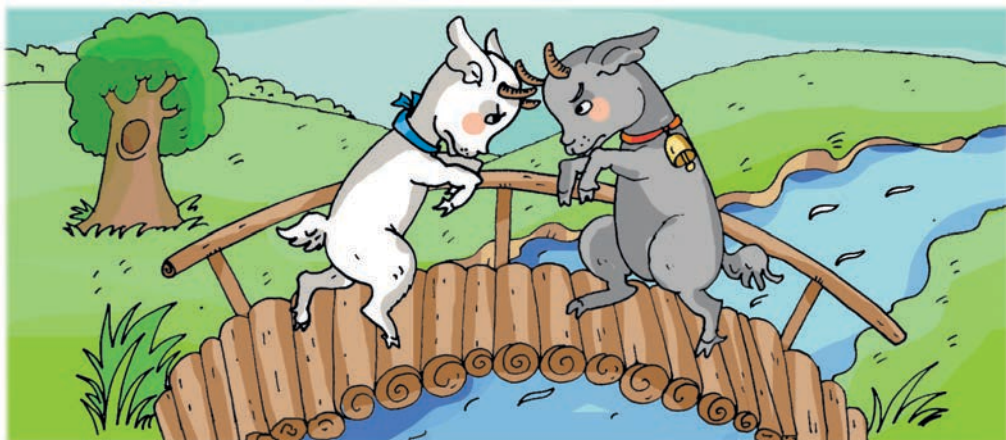
Kislány: Kérlek, malackám, mondd azt, hogy: *rőf-rőf!*

Kismalac: Rőf-rőf!

Kislány: No végre! Mégiscsak megtanult beszélni a malacka!

L. Pantyelejev nyomán

1. Kik a mese szereplői?
2. Milyen szavakra tanította a kislány a malackát?
3. Melyik szót tudta kimondani a kismalac?
4. Olvasd el a kislány utolsó mondatát! Valóban megtanult beszélni a kismalac?
5. Adjátok elő a történetet szereposztásban!
6. Dolgozzatok csoportban! Találjatok ki ti is egy hasonló mesét egy másik állatszereplővel!

A KÉT KICSI KECSKE

Két kicsi kecske szembetalálkozott a patak keskeny hídján. Olyan keskeny volt a híd, hogy nem fértek el egymás mellett. Úgy mehettek volna csak át rajta, hogy az egyik visszafordul, s megvárja, míg a másik átmegy.

– Vissza, vissza! – szolt az egyik.

– Hát még mit nem? Öregebb vagyok, mint te. Úgy illik, hogy te fordulj vissza.

– Igen ám, de én léptem előbb a hídra.

Visszafordulni egyik sem akart. Vadul nekimentek egymásnak, és verekedni kezdtek.

Csúszós volt a híd, és mind a ketten belepottyantak a vízbe.

Népmese

1. Milyenek voltak a kecskék? Válaszd ki a szókérdőívekről!

udvariasak

erőszakosak

békések

2. Te hogyan viselkedtél volna a helyükben?

3. Adj más címet a mesének!

4. Válaszd ki, melyik közmondás illik a meséhez!

Okos enged, szamár szenved.

Lassan járj, tovább érsz.

KI AZ OKOSABB?

A kecske az utcán ballagott. Szembejött vele a bárány.
– Egy bárány a nyomomba sem léphet – gondolta a kecske. – Nem köszönök neki.

Úgy mentek el egymás mellett, hogy egymásra sem néztek. Nemsokára a kútnál találkoztak.

– Miért nem köszöntél nekem? – szólította meg a kecske a bárányt.

– Miért nem köszöntél te előre? – kérdezte a bárány.

– Még mit nem! – rikkantott a kecske.

Nekirontott a báránynak.

Néhány percig dulakodtak, mikor észrevették, hogy jön a ló.

– Tegyen igazságot a ló!

A ló meghallgatta őket, majd így szólt:

– Aki okosabb, az köszön előbb!

Azóta, ha találkoznak, mindketten teli torokból üdvözlik egymást.

Népmese

1. Nevezd meg a mese szereplőit!
2. Melyik állat tett igazságot?
3. Keresd meg a mesében a ló tanácsát!
4. Dolgozzatok párban! Beszéljétek meg az állatok viselkedését!
5. Beszélgetsetek arról is, kinek hogyan illik köszönni!
6. Írd le, milyen köszönési formákat használtok otthon!

A BIRKA-ISKOLA

Egyszer volt egy nagy csoda,
neve: birka-iskola.

Ki nem szólt, csak bégetett,
az kapott dicséretet.

Ki oda se ballagott,
még jutalmat is kapott,
így hát egy se ment oda,
meg is szűnt az iskola.

Weöres Sándor

Melyik irka béget?

Melyik kör négy lábú?

A VADGALAMB ÉS A SZARKA

Egyszer a vadgalamb arra kérte a szarkát, hogy tanítsa meg őt a fészekrakásra. Mert ebben a szarka igen nagy mester ám! Olyan fészket tud csinálni, hogy ahhoz hozzá nem fér a héja!

A szarka szívesen elvállalta a tanítást. Fészekrakás közben, míg egy-egy gallyat a helyére illesztett, mindig mondotta a maga módján:

– Csak így, csak úgy! Csak, csak, csak!

A vadgalamb pedig egyre azt felelgette erre:

– Túúdom, túúdom, túúdom!

A szarka elhallgatta ezt egy darabig, de utoljára megharagudott.

– No, ha tudod, hát csináld! – mondta, és otthagya a félig rakott fészket.

A vadgalamb fészke azóta is ilyen. Nem tanult meg többet ebből a mesterségből.

Népmese

héja: ragadozó madár

1. Nevezd meg a mese szereplőit!
2. Miért éppen a szarkát kérte meg a vadgalamb, hogy tanítsa meg fészket rakni?
3. Dolgozzatok párban! Beszéljétek meg, hogyan viselkedett a vadgalamb!
4. Hogyan kell viselkednünk, ha valakitől segítséget kérünk?
5. Írd ki a meséből azokat a szavakat, amelyekben hosszú *í* betű van!

A RÓKA MEG A HOLLÓ

Sajtot lopott a holló. Meglátta a róka a bokorból. Szerette volna megszerezni a sajtot. Ezért elkezdett hízelegni a hollónak.

– De szép madár vagy, te holló! Csillogó, ragyogó a tollad. Vajon olyan szép-e a hangod is, mint te magad? Fújj el egy nótát, hadd hallom!

A hiú hollónak tetszett a róka beszéde. Meglengette a szárnyát, kitátotta a száját.

Elkárogta magát:

– Kár, kár!

A sajt kiesett a szájából. A róka meg felkapta, és elfutott vele.

Népmese

hiú: beképzelt, önhitt

1. Dolgozzatok párban! Mondjátok el véleményeteket a róka és a holló viselkedéséről!
2. Próbáljátok megfogalmazni, hogy milyen a hízelgő ember!
3. Fogalmazzátok meg a mese tanulságát!
4. Írd ki a meséből azokat a szavakat, amelyekben hosszú egyjegyű mássalhangzó van!
5. Válaszd ki, melyik közmondás illik a meséhez!

Többet ésszel, mint erővel.

Jóból is megárt a sok.

MESÉL AZ ŐSZI ERDŐ

Az őszi erdő minden évben lehullatja lombját. Napról napra színesednek a levelek, változnak fokozatosan sárgára, vörhenyesre vagy éppen barnára. De amíg idáig eljutnak, a színek ezerféle finom árnyalatát csodálhatjátok meg.

Ilyenkor az erdő a madárvonulás lázában ég. Mindenütt tolas utasok nyüzsögnek, fent a magas ágak között éppen úgy, mint a bokrok alatt. Szeptemberben mindenütt érik a fekete bodza. Bogyói ezernyi madárnak kínálnak ízletes táplálékot.

A növények és az állatok felkészülnek a kemény télre. A sün férgek, bogarak és más apró élőlények után kutat az avarban. A mókus is leereszkedik a magasból, és makkok után keresgél. Hangosan bögnék a szarvasbikák. De október végére a csodálatos erdei orgonakoncert fokozatosan elhallgat. Az őznek vastag téli csuhája nő a nyári helyett.

A csodálatos őszi erdőben gyűjthettek leveleket, tollakat és terméseket. Ha csöndben megálltok egy vaskos fatörzs védelmében, hallani fogjátok az avarban keresgető, magok után kutató állatok zörejét is. Ha elég óvatosak vagytok, előcsalogathatjátok rejtekükből és megfigyelhetitek a főként éjszaka tevékenykedő rágcsálókat is.

Körülöttetek a természetet, csak fel kell fedeznetek!

Schmidt Egon nyomán

csuhája: bundája

1. Melyik növény érik szeptemberben?
2. Mi után kutat a sün és a mókus az avarban?
3. Melyik állatnak lesz vastag téli csuhája?
4. Mit gyűjthetünk az őszi erdőben?
5. Készíts rajzot az őszi erdőről!

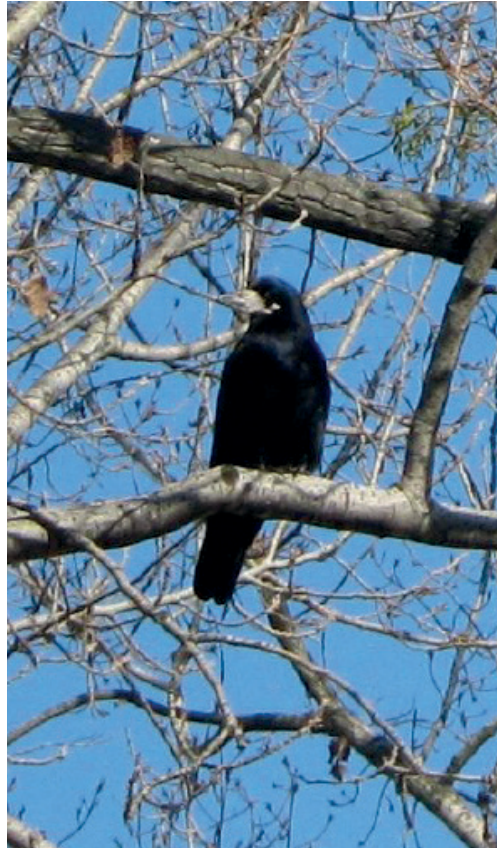
VARJÚNÓTA

Elmúlt a nyár,
kár érte, kár.
Sárgul a táj,
kár érte, kár.

Röpülni kél
nagyszárnyú szél,
messzire száll
e csúf madár.

A hegy mögül
felhő röpül –
meg-megered,
már csepereg.

Őszi eső,
fát verdeső, –
fázik a táj,
kár érte, kár.

Zelk Zoltán

1. Olvasd el a verset! Mondd meg, mi utal a nyár elmúltára az első versszakban, mi az utolsó versszakban!

2. Dolgozzatok párban! Figyeljétek meg a verssorok végét! Az utolsó szó vagy szótag hangzása összecseng az alatta levő sor végével.

A nyár és a kár szavak összecsengenek. Ez a rím.

3. Írjátok ki a többi versszak első két sorából az utolsó szavakat! Ezek a sorok is rímelnek.

4. Írd ki a versből az **ő** és az **ú** betűs szavakat! Jegyezd meg helyesírásukat!

5. Fejtsd meg a találós kérdést!

*Esik eső csepereg, sárga levél lepereg.
A nap is már rövidebb, melyik évszak lehetek?*

A CINEGE CIPŐJE

Vége van a nyárnak,
hűvös szelek járnak,
nagy bánata van a
cinegemadárnak.

Szeretne elmenni,
ő is útra kelni,
de cipőt az árva
sehol sem tud venni.

Kapkod fűhöz-fához,
szalad a vargához,
fűzfahegyen lakó
varjú Varga Pálhoz.

Azt mondja a varga,
nem ér rá most arra,
mert ő most a csizmát
nagy uraknak varrja.

Darunak, gólyának,
a bölömbikának,
kár, kár, kár, nem ilyen
akárki fiának!

Daru is, gólya is,
a bölömbika is,
útra kelt azóta
a búbos banka is.

Csak a cinegének
szomorú az ének:
nincsen cipőcskéje
máig se szegénynek.

Keresi, kutatja,
repül gallyról gallyra:
– Kis cipőt, kis cipőt! –
egyre csak azt hajtja.

Móra Ferenc

bölgőbika: nádasokban élő, bömbölő hangú, varjú nagyságú madár

1. Miért bánatos a cinege a versben?
2. Mit szeretne venni a madárka?
3. Miért nem varr cipőt a cinegének a varjú?
4. Sorold fel a versben szereplő vándormadarak neveit!

MACKÓMESE

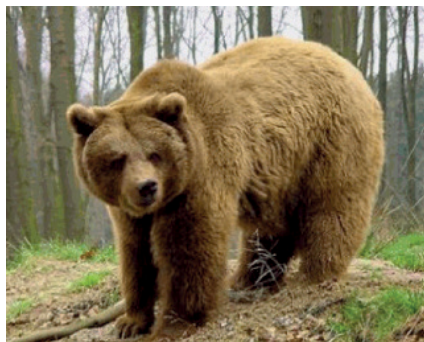
Mackó brummog: irgum-burgum,
bundám rongyos, ezért morgom.

Elballagott a szabóhoz,
de a szabó pénzért foltoz.

A mackónak nincsen pénze,
elköltötte akácmézre.

Szegény mackó, mi lesz veled,
hogyha megjön a nagy hideg?

Csukás István

1. Miért morgolódik a medve? Olvasd el ezt a versszakot!
2. Tudod-e, mit csinál a medve télen?
3. Dolgozzatok párban! Fogalmazzátok meg, milyen hasonlóság van a mackós és a cinegés vers között!

MIKOR SZERETEK ISKOLÁBA JÁRNI?

Érdekes, de amióta iskolába járok, a felnőtteket egyetlen dolog érdekli. Mindenki megkérdezi tőlem:

– Aztán, szeretsz-e iskolába járni?

Én először azt válaszoltam, hogy nem tudom.

Van, amikor szeretek iskolába járni, és van, amikor nem.

Amikor reggel kijövök a kapun és végigmegyek az utcán az iskolatászkával, és mindenki látja rajtam, hogy én már iskolás vagyok, akkor szeretek iskolába járni.

Amikor Klári néni olyat kérdez, amire senki sem tud felelni, csak én, akkor szeretek iskolába járni.

Amikor Panni néni engem kér meg, hogy énekeljem el a többieknek a *Bújj, bújj, zöld ágat*, akkor szeretek iskolába járni.

Ha én hajítom a legmesszebbre a kislabdát és Magda néni azt mondja, ejha!, akkor szeretek iskolába járni.

És akkor is szeretek iskolába járni, mikor Klári néni felemeli a füzetemet és megmutatja a többieknek, hogy nézzétek, így kell ezt ügyesen megcsinálni!

Szóval sokszor szeretek iskolába járni. De van, amikor nem szeretek.

Janikovszky Éva nyomán

1. Mit kérdeznek a gyerektől a felnőttek? Keresd meg a szövegben!
2. Mikor szeret a történet szereplője iskolába járni?
3. Meséld el osztálytársaidnak, hogy te miért szeretsz iskolába járni!

MIKOR NEM SZERETEK ISKOLÁBA JÁRNI?

Amikor reggel csak az osztályban veszem észre, hogy otthon felejtettem a pálcikákat, akkor nem szeretek iskolába járni.

Amikor olyan sokáig kell egy helyben ülni, hogy a lábam már nem bírja, és elkezd magától dobogni a pad alatt, és rám szólnak, hogy ejnye, Dani!, akkor nem szeretek iskolába járni.

Amikor sehogy se akar vége lenni az órának, és muszáj egy picit harapnom az uzsonnámból, és a mögöttem ülő árulkodós rákezdi, hogy tanító néni kérem, Dani megint eszik, akkor nem szeretek iskolába járni. És ha a többiek nevetnek ezen, akkor pedig annyira nem szeretek, hogy majdnem sírok.

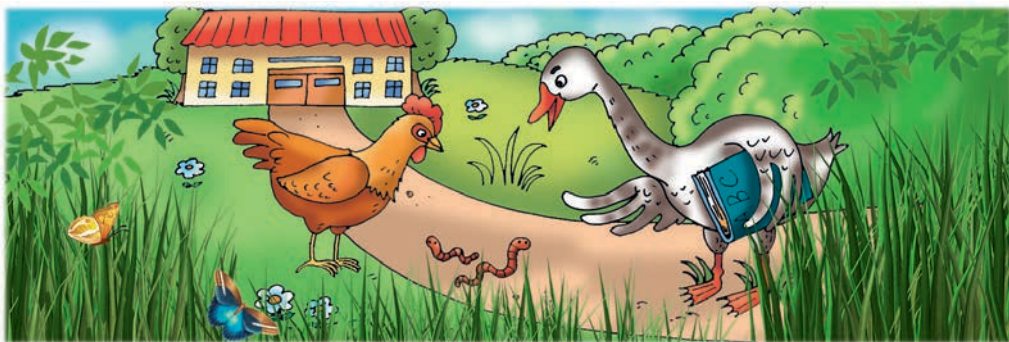
Meg olyankor se szeretek iskolába járni, mikor véletlenül nem arra figyelek, amire kell, hanem arra, ami jobban érdekel, és Piri néni rám szól, hogy ejnye, Balázs, már megint nem figyelsz.

Mert ha én véletlenül nem figyelek, az azért még nem „megint”, és azonkívül Daninak hívnak. Csak ő téveszt össze folyton Balázssal.

Hát ezért nem tudok én mit válaszolni arra, hogy szeretek-e iskolába járni.

Janikovszky Éva nyomán

1. Mikor nem szeret iskolába járni a történet szereplője?
2. Előfordult-e veled, hogy a tanító néni összetévesztett egy másik gyerekkel?
3. Te szoktál-e otthon felejtetni valamit? Hogy érzed magad ilyenkor?

ELŐBB A BEGYÜNK – AZTÁN AZ ESZÜNK

Tudományokra akarta adni egyszer a fejét a tyúk s a lúd. Beiratkoztak az iskolába. Szégyellték, hogy mindenki rajtuk fenje a nyelvét. Hányszor hallhatták szégyenkezve:

- Annyi esze sincs, mint egy tyúknak.
- Buta, mint a liba.

Vagy egyenesen:

- Buta liba.

Hát ebből elég volt, határozta el. S a hátukon táskával elindultak az iskola felé. De alig billentek át az útszéli sáncon, a hosszú nyakú lúd elgágintja magát, s már fordul is vissza a sánc martjára.

- Ku-ku-kukac, ha nem egyéb – gágogja boldogan.
- Abbizony a mindenét! – kárálta a tyúk is nem minden irigység nélkül, amikor látta az ízletes falatot eltűnni a kolléga csőrében.

- De-de, még egy, de-de, még egy – fordult most már egészen vissza a lúd.

Erre a tyúk is félrekaparintott egy kis követ, s hát ő is talált egy csimaszt. Esős, nyirkos idő volt, hernyókat, csimaszokat nevelő. És ez lett a veszte a két iskolába igyekvőnek. De már nem is igen igyekeztek.

A lúd még a táskát is ledobta a sánc martjára.

- Előbb a begyünk, ráér a fejünk.
- Rá, rá, rá – kiáltotta a tyúk is boldogan, s ő is szépen kibújt a táska alól, s elkezdett kapirgálni.

Tömték a begyüket.

Tömték. De mire teletömték, már délre járt, s vége volt arra a napra az iskolának. „No majd holnap, holnap majd előbb a fejünk, s csak aztán a begyünk” – fogadkoztak. De aztán a fogadkozásnál maradtak, mert másnap reggel, még ki sem léptek a kapun, amikor a tyúk talált egy csimaszt, és erre a lúd is keresgélni kezdett. Megint csak azt mondták:

– Előbb a begyünk. Ráér a fejünk.

– Ráér, rá, megtelni.

Így aztán mai napig buta liba a lúd, és tyúkeszű a tyúk. S az is marad most már egész a serpenyőig vagy a levesestálig.

Kányádi Sándor

sánc martja: árok partja

csimasz: cserebogár lárvája

lárva: a rovarok átmeneti fejlődési alakja

1. Miért iratkozott be a lúd és a tyúk az iskolába?
2. Hogyan csúfolták a két szárnyast?
3. Mit talált a lúd iskolába menet?
4. Keresd meg a szövegben, mit mondott a lúd, amikor ledobta a táskáját!
5. Hogyan fogadkoztak az iskolakerülők, amikor dél lett? Olvasd el!
6. Ismered-e az alábbi közmondást? Kire szokták mondani?

Annyi esze sincs, mint egy tyúknak.

RÓKA-MONDÓKA

Volt egy kicsi kakasom,
elvitte a róka.

Jércém is a tavaszon,
elvitte a róka.

Volt egy ludam, jó tojó,
elvitte a róka.

Récém, tóban tocsogó,
elvitte a róka.

Gácsérom és gúnárom,
elvitte a róka.

Semmim sincsen, tirárom,
vigye el a róka!

Kányádi Sándor

Tanuld meg a verset!

NEM VAGYOK OTTHON

A kismacska vendégségbe indult a kutyához, de már félúton összetalálkoztak.

– Szervusz – köszönt a kiskutya –, hová mégy?

– Vendégségbe hozzád.

– Milyen kár, hogy nem vagyok otthon!

– Hát hol vagy?

– Hozzád mentem vendégségbe.

– Értem – felelte a kismacska. – Csakhogy én sem vagyok otthon.

– Hát hol vagy?

– Hozzád mentem vendégségbe.

– Milyen kár, hogy egyikünk sincs otthon – mondta a kiskutya –, most mit csináljunk?

– Várnunk kell egy kicsit – sóhajtott fel a kismacska.

– Játsszunk egy keveset az udvaron, hátha azalatt valamelyikünk hazaér.

Grigorij Osztyer

1. Játsszátok el a történetet!

2. Beszéljétek meg, miért vicces ez a mese!

VENDÉGVÁRÁS

Jöjj el hozzám hétfőn,
de ne gyere későn!

Jöjj el hozzám kedden!
Hadd nőjön a kedvem!

Jöjj el hozzám szerdán,
kopogtass a meggyfán!

Csütörtökön jönnél,
tán még itthon lelnél.

Pénteken a kedvem
szétgurul a kertben.

Szombaton, barátom,
a világot járom.

Vasárnap, vasárnap
engemet is várnak.

Gazdag Erzsi

A TÜCSÖK ÉS A HANGYA

Mit csinált a Tücsök nyáron?
Csak muzsikált hét határon.
Aztán jött a tél a nyárra,
s fölkapott a koma álla.

Szomszédjában élt a Hangya.
Éhen ahhoz ment panaszra,
s arra kérte, egy kevéske
búzát adjon neki télre.

„Búzát? – szólt a Hangya sógor. –
Már ez aztán sok a jóból!
Tél elején sincs búzád már?
Hát a nyáron mit csináltál?”

„Mit csináltam? Kérem szépen,
muzsikáltam – szólt szerényen
Tücsök mester. – Aki kérte,
nótát húztam a fülébe!”

„Nótát húztál, ebugatta?
No hát akkor – szólt a Hangya –
járd el hozzá most a táncot!
Jó mulatságot kívánok.”

La Fontaine (ejtsd: lafonten)

1. Mit csinált a tücsök nyáron?
2. Ki a tücsök szomszédja?
3. Mit kért a tücsök a szomszédjától?
4. Mit csinált a hangya nyáron?
5. Mi történt azzal, akinek felkapott az álla?

elaludt

beütötte az állát

éhen maradt

6. Fogalmazd meg a mese tanulságát!

LECKE A BARÁTSÁGRÓL

Volt egyszer két veréb: Csip és Csirip. Egyszer Csip csomagot kapott a nagymamájától. Egy egész láda kölest. Csip azonban egy szót sem szólt erről barátjának. „Ha elosztogatom a kölest, nekem semmi sem marad” – gondolta. Így aztán egyedül csipegette fel.

Amikor pedig aládát kidobta, néhány szem köles még szét is szóródott a földön. Megtalálta a kölesszemeket Csirip. Be is csomagolta szépen egy falevélbe, és a kicsiny csomaggal elrepült barátjához, Csiphez.

– Szervusz, Csip! Találtam ma tíz szem kölest. Osztozzunk meg rajta testvériesen!

– Ugyan már... hogy gondolod? – legyintett szárnyával Csip. – Te találtad meg – a tied. Nyugodtan megeheted egyedül!

– De hiszen barátok vagyunk! – mondta Csirip. – A barátoknak pedig mindenen meg kell osztozniuk. Vagy talán nincs igazam?

– De, igazad van – felelte Csirip. És nagyon elszégyellte magát. Hiszen ő egymaga csipegette fel az egész láda kölest, a barátjának pedig egy szem nem sok, annyit sem adott. De ha visszautasítja a barátja ajándékát, ezzel megsérti.

Így Csip elvett öt szem kölest, és így szólt:

– Köszönöm Csirip! A kölest is... meg azt is, hogy leckét adtál nekem barátságból!

Mihail Pljackovszkij

1. Mit kapott Csip a nagymamájától?
2. Dolgozzatok párban! Mondjátok el a véleményeteket Csip viselkedéséről!
3. Fogalmazd meg, milyen az igaz barát!

KUTYA-MACSKA BARÁTSÁG

Egyszer a kutyák lakodalmat csaptak. Bodri feltette a sok csontot, sütötte-főzte, aztán odahíta a Sajót kóstolni. Sajó megkóstolta a galuskát, de nem volt se íze se bűze, mert nem volt rajta tejföl. Keresi a kutya a tejfölt, de nem volt a háznál. Meglátja a macskát, küldi a tejfölerért.

Szalad a macska a boltba tejfölerért. Mikor kimérték neki, vitte hazafelé. Éhes volt, hát nyalogatott belőle. Gondolta, úgyse tudják meg. Aztán ment tovább. Megint gondolt egyet, megint nyalogatott. Alig maradt az edényben. Már közel volt a kutyákhoz. Szégyellte magát, hogy ilyen kevés tejfölt visz, hát a maradékot is megette.

A kutyák futottak eléje, mert már nagyon várták.

– Hozza a macska a tejfölt!

A macska azt hazudta, hogy nem adott a boltos tejfölt. De az agár meglátta a macska tejfölös bajuszát.

– Hazudik a macska, megette a tejfölünket!

Nekimentek a macskának, a macska meg felszaladt egy fára, onnan dörmicélt a kutyákra.

Így történt, hogy a kutyák tejföl nélkül ették meg a galuskát. Azóta nem állhatja a kutya a macskát.

Népmese

1. Kik a mese szereplői?
2. Mivel foglalkoztak a kutyák a mese elején?
3. Kit küldtek el a boltba tejfölerért?
4. Hogyan derült ki a macska falánksága?
5. Hogyan menekült meg a macska a kutyáktól?
6. Van cicád vagy kutyád otthon? Meséj róluk a következő órán!

Könnyebb utolérni a hazug embert, mint a sánta kutyát.

MIÉRT HARAGSZIK A KUTYA A NYÚLRA?

Valamikor réges-régen az állatok jó barátságban éltek egymással. A kutya meg a nyúl puszipajtások voltak.

Egyszer kemény, hideg idő jött. Az állatok fáztak. Azt mondta a nyúl:

- Rakjunk tüzet, kutya pajtás!
- Rakjunk! – állt rá a kutya.

Tüzet raktak, jól megmelegedtek, jókedvük kerekedett. Játsszani kezdtek a tűz körül. A nyúl azt mondta:

– Lássuk, melyikünk tudja átugrani a tüzet! – s már át is szökött a tűz felett.

- Most ugorj te is! – biztatta a kutyát.

A kutya neki is rugaszkodott, de a tűznek a kellős közepebe ugrott.

A lángok leperzselték a szőrt a talpáról, de még a bundájába is belekaptak. Mérgében a kutya elkapta a nyúl farkát és leharapta.

Azóta rövid a nyúl farka, s azóta nincs szőr a kutya talpán.

Máig is megvan a nagy harag. A kutya üldözi a nyulat, ahol csak látja, de még ott is, ahol nem látja, csak a nyomát szagolja.

Népmese

1. Kikre szokták mondani, hogy puszipajtások? Válaszd ki a megfelelő választ!

- a) a nagyon jó barátokra
 - b) akik nem szeretik egymást
2. Kinek az ötlete volt a tűzgró verseny?
3. Mióta rövid a nyúl farka?
4. Olvasd helyesen a szókártyákon levő szavakat!

barátság

játszani

egyszer

tudja

szagolja

látja

A NYÚL

Látod, a nyúlnak a farka rövid,
fürgé a lába, ha messze szökök.

Bámul a farkas, a róka, a nyest,
nem fut a nyúl soha nyílegyenest.

Cserje tövében a fűbe lapul,
kedves az élete, félti a nyúl.

Janicsák István

cserje: bokor

1. Miért nem fut a nyúl egyenesen, ha üldözik?
2. Sorold fel a versben szereplő állatokat!
3. Nevezd meg a fűevő és a ragadozó állatokat!
4. Másold le szótagolva az első versszakot!
5. Fejtsd meg a találós kérdést!

*Lába földbe, ága égbe,
nyulacska a közepébe.*

MONDD, SZERETED AZ ÁLLATOKAT?

Mondd, szereted az állatokat?
A kutyát, macskát, csacsit, lovat
s a madarakat: a verebeket,
rigót, galambot, pinyeket,
akik a Földön veled élnek,
s bundájuk, tolluk melegében
nekik is van szívük, csak éppen
nem beszélnek?

Mondd, szereted az állatokat,
s figyelted őket néhanap:
hogy mit csinálnak, hogyan élnek,
s a maguk nyelvén mit mesélnek,
vagy miről hallgatnak, mikor komor
csöndjükbe burkolózva ülnek,
és titokzatos, hallgatólag
külön világukba merülnek?

Rónay György

1. Dolgozzatok párban! Meséeljétek el egymásnak, hogy melyik a kedvenc állatotok, és miért szeretitek!
2. Fogalmazzátok meg, hogy miért kell védenünk az állatokat!
3. Írd ki az első versszakból a **mit?** kérdésre felelő szavakat! Karikázd be a szavak végén a **t** betűt!
4. Mondd el, hogy szerinted miről beszélgethetnek az állatok!
5. Te hogyan beszélgethetsz velük?

ANYÁM TYÚKJA

Ej mi a kő! tyúkanyó, kend
a szobában lakik itt bent?
Lám, csak jó az isten, jót ád,
hogy fölvitte a kend dolgát!

Itt szaladgál föl és alá,
még a ládára is fölszáll,
eszébe jut, kotkodácsol,
s nem verik ki a szobából.

Dehogy verik, dehogy verik!
Mint a galambot etetik,
válogat a kendermagban,
a kiskirály sem él jobban.

Ezért aztán, tyúkanyó, hát
jól megbecsülje kend magát,
iparkodjék, ne legyen ám
tojás szűkében az anyám.

Morzsa kutyánk, hegyezd füled,
hadd beszéljek mostan veled,
rég cseléd vagy a háznál,
mindig emberül szolgáltál.

Ezután is jó légy, Morzsa,
kedvet ne kapj a tyúkhúsrá,
élj a tyúkkal barátságba'...
anyám egyetlen jószágá.

Petőfi Sándor

Mondd másképp a szavakat és szókapcsolatokat!

hegyezd füled

cseléd

emberül szolgáltál

A ZSIRÁF A FÉNYKÉPÉSNÉL

Fénykép kellett a zsiráfnak,
fényképészhez ment vasárnap.

- Le tud engem fényképezni?
- Kérem!
- Szépen tud ön fényképezni?
- Szépen.
- És a képet most csinálja?
- Nyomban!
- Van-e hozzá masinája?
- Ott van!
- Nem fog a kép elmozdulni?
- Kár izgulni.
- És elférek majd a képen?
- Csak a fele fér rá, kérem.
- S mi lesz a másik felemmel?
- Hát, azt majd külön veszem fel.
- De remélem, nem lesz drága.
- Két kép ára.
- Hátha elférek egy képen!
- Semmiképpen!
- Nos, ha másképp nem megy:
rajta!

Csett: a lába.

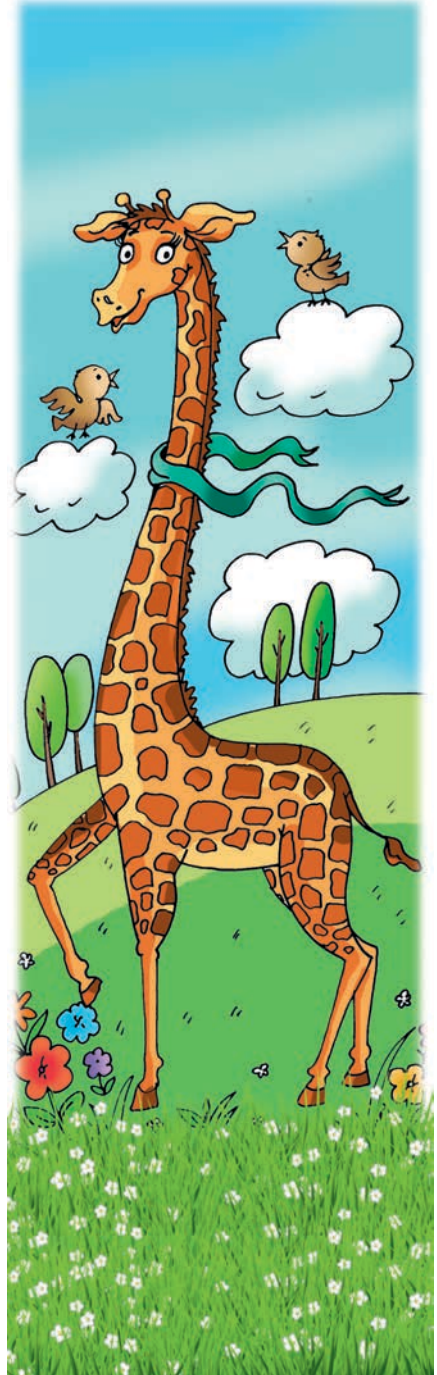
Csett: a torka.

– Kész!

Fél meg fél az egy egész.

Uram, roppant vonzó rajta!

L. J. Kern

1. Hogyan fényképezte le a zsiráfot a fényképész? Milyen lehet az a kép?

2. Hogyan beszél egymással a zsiráf és a fényképész?

durván

gorombán

udvariasan

udvariatlanul

kedvesen

barátságosan

szépen

3. Olvassátok el a verset szerepenként!

A HOSSZÚ NYAK

– Cseréljünk nyakat! – vetette föl Röfi, a kismalac Hosszúgallérnak, a zsiráfnek. – Én neked adom az enyémet, te nekem adod a tiedet.

– És minek neked az én nyakam? – kérdezte a zsiráf.

– Hát, nem jön rosszul... – felelte a kismalac. – Dolgozatírásnál például hosszú nyakkal könnyebb lemásolni a feladatot.

– És még minek?

– A moziban bármelyik helyről jól látnék.

– És még?

– A magas fákról is szedhetnék almát.

– Á, nem cserélek! – mondta Hosszúgallér. – Ha ez a nyak ilyen sok mindenre jó, akkor nekem is szükségem van rá!

Mihail Pljackovszkij nyomán

1. Miért akart nyakat cserélni a kismalac a zsiráffal?

2. Mit gondolsz, ismerte-e a hosszú nyak előnyeit a zsiráf?

3. Melyik szó illik a kismalacra, és melyik a zsiráfra? Válogass a szókérdőkből, és írd le!

ravasz

okos

előrelátó

élelmes

megfontolt

lassú észjárású

A RÓKA MEG A MACSKA

Egyszer a macska találkozott a rókával. „Róka úrfi okos, tapasztalt jószág, és nagy szava van az erdőben” – gondolta, és nagy tisztességgel köszöntötte:

– Jó napot, tisztelt róka úrfi. Hogy szolgál az egészsége?

A róka nagy kevélyen tetőtől talpig végigmérte a macskát, nem tudta, egyáltalán méltassa-e egy-két szóra. Végül azt mondta:

– Ó, te nyomorult bajuszpedrő, te tarka pojáca, te éhenkórász egérleső, mi jut eszedbe? Azt mered kérdezni tőlem, hogy vagyok? Milyen iskolát jártál te? Miféle mesterséghez értesz?

– Csak egyetlenegyhez – felelte szerényen a macska.

– Ugyan mihez? – kérdezte a róka.

– Ha a kutyák a sarkamban vannak, fel tudok kapaszkodni a fára, és megmentem tőlük az irhámát.

– Ez is valami? – hengegett a róka. – Én legalább százféle mesterséget tudok, és ráadásul még egy zsákra való fortélyom is van. Megecsik a szívem rajtad, gyere velem, majd én megmagyarázom neked, hogyan kell rászedni a kutyákat.

Abban a szempillantásban feltűnik egy vadász négy jóféle kopóval. Nosza, felugrik a macska a fára, kúszik fölfelé a törzsén, megül fönt a tetején, ahol ág is rejti, lomb is takarja, a füle se látszik.

– Most elő a fortélyal, róka koma, nyisd ki azt a zsákot! – kiabálja a rókának.

Hanem a rókát akkorra már nyakon csípték, és moccanni sem engedték a kopók.

– Ejnye, ejnye, róka úrfi – szólt a macska odafönt –, benne ragadtál a pácban a százféle mesterségeddel! Ha ide föl tudtál volna kapaszkodni velem, bezzeg nem hagytad volna ott a fogadat!

Grimm meséje

fortély: ravaszság, furfang

kopók: vadászkutyák

1. Nevezd meg a mese szereplőit!
2. Keresd meg a szövegben, hogyan köszöntötte a macska a rókát!
3. Hogyan viszonyozta a róka a macska udvariasságát?
4. Mivel hengegett a róka?
5. Meséld el, hogyan járt pórul a róka!
6. Játsszátok el a macska és a róka közötti párbeszédet!
7. Dolgozzatok párban! Ismeritek-e az alábbi szókapcsolatok jelentését? Mondjátok őket másképp!
 - a) nyakon csípték
 - b) megesik a szíve rajta
 - c) otthagyta a fogát
 - d) benne ragadt a pácban
8. Írd le a szókértákról, hogy melyik tulajdonság illik a rókára és melyik a macskára!

durva

gőgös

okos

ügyes

szerény

beképzelt

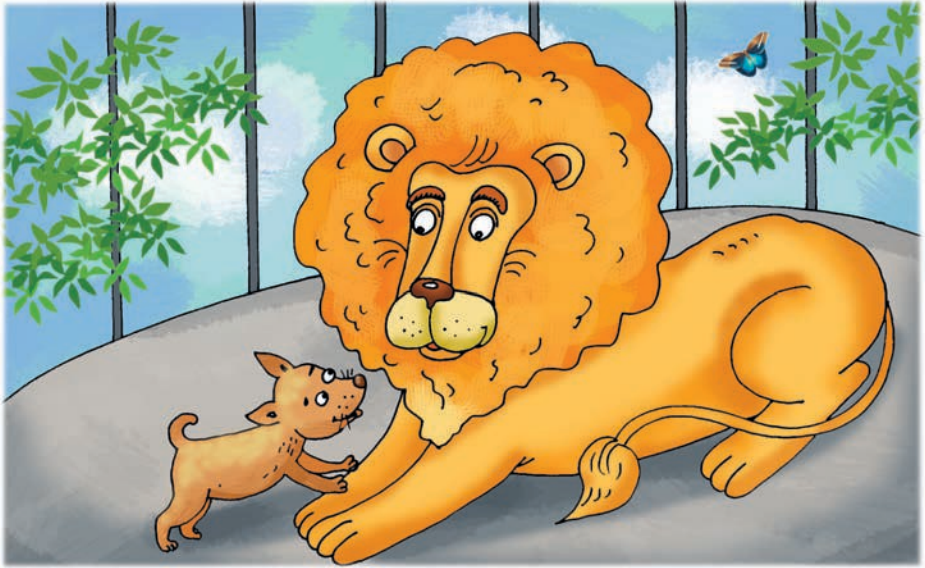
tapasztalt

tisztelettudó

hengegő

A RÓKA

Lompos farkú, vörös bundájú állat a róka. Föld alatti üregekben lakik. Óvatos állat, kitűnő a szaglása. Éjszaka vadászik. Kedvenc csemegéje az egér és a pocok, de megfogja a nyulat és a madarakat is. Olyan gyorsan fut, hogy még a jó vadászkutyák is csak ritkán tudják beérni.

AZ OROSLÁN ÉS A KISKUTYA

Vadállatokat mutogattak egyszer Londonban. Aki nem akart belépődíjat fizetni, az kutyát, macskát vihetett eleségül a ragadozóknak.

Egy ember megfogott az utcán egy kiskutyát, azt vitte el. Be is eresztették, a kutyát meg bedobták az oroszlánnak a ketrecébe.

A kiskutya behúzta a farkát, és az egyik sarokba sompolygott. Az oroszlán odament hozzá, szagolgatta. Mikor az kínjában a hátára henteredett, odanyúlt a mancsával, visszafordította. A kutya ijedten felugrott, s két hátulsó lábára állt. De ő akkor is csak nézegette, nem bántotta.

Az állatok gazdája bedobott egy darab húst az oroszlánnak. Az letépett belőle egy cafatot, odaadta a kutyának.

Este, mikor lefeküdt az oroszlán, a kiskutya melléje bújt. Attól fogva együtt laktak a ketrecben.

Együtt is aludtak, néha el is játszadoztak. Felfedezte egyszer a kutyát a régi tulajdonosa. Kérte, vegyék ki a ketrecből. Az oroszlán nem engedte. Szőrét felborzolta, úgy üvöltött dühében.

Egy esztendő múltán a kiskutya megbetegedett. Hamarosan vége lett. Mikor az oroszlán megértette, mi történt, vicsorogva rohant a rácsoknak. Egész nap hányta-vetette magát. A gazdája erre bedobott neki egy élő kiskutyát. De azt darabokra tépte. Aztán mancsai közé vette halott kis barátját, és úgy feküdt ott öt álló napig.

Hatodnapra vége lett az oroszlánnak is.

Lev Tolsztoj nyomán

1. Mit tett az oroszlán a kiskutyával, mikor bedobták hozzá?
2. Hogyan viselkedett a kiskutya?
3. Keresd meg azt a részt, amelyik a két állat barátságát bizonyítja!
4. Mivel fejeződik be a történet?
5. Dolgozzatok párban! Hogy gondoljátok, a barátot választják vagy találják?
6. Beszélgetsetek arról, mi a legfontosabb a barátságban!
7. Írd ki a meséből külön oszlopba azokat a szavakat, amelyekben hosszú *í* és *ú* betű van!

OROSZLÁN

Kisoroszlán, gömbölyded, boldog, mikor bömbölhet.

Nagyoroszlán kevéssel, beéri húsevással.

Kisoroszlán, Nagyoroszlán, hol rohangál, hol poroszkál.

Orbán Ottó

poroszkál: egyenletes iramban lépeget

1. Melyik versszakban szerepel együtt a két oroszlán?
2. Szerinted melyikük rohangál és melyikük poroszkál?
3. Számold meg, hány mondatból áll a vers!
4. Másold le a verset szótagolva!

BAMBI A RÉTEN

Bambi anyja mögött lépdelt. A két őz a sűrűben kanyargó keskeny ösvényen baktatott. Hirtelen világos lett. Vége szakadt az útnak, és hirtelen megnyílt előttük a szabad tér.

– Mi ez? – kiáltott fel Bambi.

– A rét – felelte az anya.

– Mi az a rét? – sürgette Bambi.

– Majd meglátod – mondta komolyan az anya, és kilépett a rétre. Lassan lépdelt előre. Majd megállt, visszanezített Bambira, és hívta:

– Gyere!

Bambi az anyja mellé ment, és boldogan a szemébe nézett. Aztán jókedvűen sétáltak egymás mellett.

– Nézd csak, anya – kiáltott Bambi –, itt repül egy virág!

– Az nem virág – mondta az anya –, az pillangó. Látod, milyen sokan vannak? Nézd csak, tele van velük a levegő!

A kis őz elbűvölten nézte őket. Bambi most a földre pillantott. Meglepte a nyüzsgés, amelyet a lába alatt látott.

– Mi az a nyüzsgés a fűben, anya? – kérdezte.

– Az apróságok – felelte az anya.

– Nézd csak – kiáltott Bambi –, itt egy kis fű ugrik.

– Az nem fű, az szöcske – magyarázta az anya.

Most a fűszálak között egy világos virágot pillantott meg a kis őz. Egy virágot, amely mozgott. Bambi élesebben pillantott oda. Nem, nem virág volt, pillangó. Bambi közelebb lopózott.

A pillangó lustán lógott egy fűszálon, és éppen meglibben-
tette a szárnyát.

– Kérem, maradjon ülve! – szólította meg Bambi.

– Miért maradjak ülve? Én pillangó vagyok – felelte a lepke
csodálkozva.

– Ó, csak egy icipicikét maradjon ülve – kérte Bambi. – Oly
régén vágytam már, hogy közelről lássam. Legyen olyan jó!

– Hát nem bánom – mondta a lepke –, de nem sokáig.

Bambi ott állt előtte.

– Milyen szép ön – kiáltotta elbűvölve –, milyen csodaszép!
A pillangó keskeny testét meghajtotta, és játszott finom
csápjaival.

Bambi gyönyörködött a lepke szépségében.

– Milyen pompásak a hófehér szárnyai! – mondta őszinte
csodálattal a kis őz.

A pillangó szélesre tárta hófehér szárnyait. A magasba
emelkedett, és ott lebegett Bambi előtt a fényes levegőben.

Ekkor Bambi meghallotta az anyja hívó szavát. Vissza kell
térniük az erdő rejtekébe. A kis őz engedelmesen követte
anyját.

F. Salten Bambi című regénye nyomán

Salten: ejtsd: *zalten*

csáp: tapogató a bogarak fején

1. Ki mutatta be a kis őznek a világot?
2. Mihez hasonlította Bambi a pillangót?
3. Mik lehettek a földön mozgó apróságok?
4. Dolgozzatok párban! Beszélgetsetek a kis őz magatartásáról!
Soroljátok fel fontosabb jellemvonásait!
5. Meséld el, hogyan ismerkedett meg Bambi a lepkével!
6. Írd ki az első bekezdésből azokat a szavakat, amelyekben hosz-
szú magánhangzó van!
7. Gyakorold a szavak helyes kiejtését!

anyja

szakadt

maradjon

játszott

UGORJUNK ÁRKOT!

Hol volt, hol nem, volt egyszer egy farkas, egy róka meg egy nyúl. Versenyeztek, ki tud nagyobbat ugrani.

– Ugorjunk árkot! – mondta a róka.

Hosszú, széles árok volt az erdő szélén. Odaállt a róka az árok partjára, és így szólt:

– Hosszú lábam, rövid fülem, lompos farkam, hopp! De nagy ez az árok! – Zsupsz, már bele is esett.

Utána a nyúl ugrott.

– Hosszú lábam, hosszú fülem, suta farkam, hopp! De nagy ez az árok! – Ügyesen átugrotta, futott tovább, mintha puskából lőtték volna ki.

Utoljára ugrott a farkas.

– Hosszú lábam, hosszú fülem, hosszú farkam, hopp! De nagy ez az árok! – Odapottyant ő is a róka mellé.

Mély volt az árok, nem tudtak kijönni. Már nagyon éhesek voltak.

– Ide hallgass! – szólt a róka. – Ha segítesz kimászni, kihúzlak téged is.

– Jó lesz biz az – állt rá a farkas. Hátulsó lábaira ágaskodott. A róka felkapaszkodott a hátára, és egy ugrással kinn termett az árok szélén. Úgy elszaladt, hátra sem nézett.

Még most is várja a farkas a rókát, ha azóta meg nem unta.

Népmese

1. Nevezd meg a mese szereplőit!
2. Milyen sorrendben ugrottak az állatok?
3. Melyik állat nem esett bele az árokba?
4. Mit gondolsz, miért szaladt tovább megállás nélkül a nyúl?
 - a) mert önző volt, és nem akart segíteni a rókán
 - b) mert attól félt, hogy a róka és a farkas felfalják
 - c) mert sürgős dolga akadt
5. Melyik állat szabadult ki a fogságból ravaszsággal? Meséld el, hogyan!
6. Dolgozzatok párban! Beszéljétek meg, hogy helyesen cselekedett-e a róka!
7. Szabad-e cserben hagyni a bajbajutottat? Írd le a véleményedet!
8. Írd ki azokat a szavakat a meséből, amelyekben hosszú egyjegyű mássalhangzó van!
9. Fogalmazd meg, hogyan kapcsolódik az alábbi közmondás a meséhez!

Bajban ismerni meg a barátot.

NYUSZI MESE

Nyuszi, nyuszi vígan játszik,
csak a két nagy füle látszik.

Hajnal óta ugrál sorba
rekettyébe, sombokorba.
Estére már nem bokázik,
ihég-liheg, lassan mászik,
meg is eszik tíz-húsz torzsát,
vizet iszik három dézsát.

Csukás István

RAVASZ ALKU

Ló kellett Tilinkónak. Pénze is volt, de nem elégséges egy jójárású ló megvételére. Gondolta, a hiányzó összeget ésszel pótolja meg.

Elment a kupechez, kiválasztotta a legszebb lovat, s az ára iránt érdeklődött.

– Annak bizony száz forint az ára – felelte a kupec.

– Jól van – hagyta rá Tilinkó alkudozás nélkül –, ötven forintot most kifizetek, a többivel adós maradok.

A kupec ismerte Tilinkót, belement hát a vásárba. Amaz leszámolta az ötven aranyat, aztán hazalovagolt. Élvezte a karcsú lábú, hosszú nyakú szép lovat, s gyakorta haladt el a kupec háza előtt.

Telt az idő, múlt az idő, a kupec egyszer csak beállított Tilinkóhoz, s kérte a hátralevő ötven aranyat.

– Ne bolondozzék kend – szólt rá Tilinkó szemrehányóan –, hisz mindent megadtam, amit ígértem.

– De így, de úgy! – kiabált a kupec s erősítette váltig, hogy neki még jár ötven forint. Utóvégre perre ment a dolog.

– Úgy alkudtunk, hogy a ló ára száz arany – kezdte a kupec.

– Igaz? – fordult a bíró Tilinkóhoz. Amaz csak bólintott, hogy valóban igaz.

– Aztán úgy alkudtunk – folytatta a kupec –, hogy Tilinkó ötven aranyat kifizet, a többivel adós marad.

– Igaz? – kérdezte a bíró Tilinkót.

– Igaz hát – felelt Tilinkó, aztán ő kezdte a faggatást.

– Az ötven aranyat megfizettem. Igaz?

– Igaz – bólintott rá a kupec. – Épp ezért kérem most az ötven forintot, mert adós maradt velem.

– Sose kérje kend – mondja Tilinkó –, mert én azt ígértem kendnek, hogy azzal az ötven forinttal adósa maradok. Az ígéretemet pedig megtartottam, hiszen adósa vagyok most is az ötven forinttal. Igaz?

– Igaz! – szaladt ki a kupec száján.

– No, ha igaz – szólalt meg a bíró –, akkor menjen kend isten hírével, s máskor ne arra vegyen ígéretet, hogy az adósa marad, hanem arra, hogy fizetni fog.

Kolozsvári Grandpierre Emil nyomán

Grandpierre: ejtsd: *grandpier*

kupec: ló eladásával és vásárlásával foglalkozó kereskedő

1. Keresd meg a szövegben, mit mondott Tilinkó a lókupecnek, amikor kifizette az ötven aranyat!
2. Betartotta-e a szavát Tilinkó? Keresd meg a választ a mesében!
3. Gondolkozz el rajta, hogy te megtartod-e ígéreteidet!
4. Kinek a javára döntött a bíró? Miért?
5. Mit tanácsolt a bíró a kupecnek?
6. Igaza volt-e Tilinkónak? Válaszodat indokold meg írásban!

PARIPÁM CSODASZÉP PEJKÓ

Paripám csodaszép pejkó,
ide lép, oda lép, hejhó!
Hegyen át, vízen át vágat,
nem adom, ha ígérsz százat.

Amikor paripám ballag,
odanéz valahány csillag.
Amikor paripám táncol,
odanéz a nap is százszor.

Weöres Sándor

MACKÓ ÚR MEG ORDAS KOMA

Mackó úr meg Ordas koma egyszer régen együtt indultak el ennivalót keresni.

Amint mennek, mendegélnek, egyszerre csak édes illat csapja meg Mackó uram orrát. Egy fa odvában elvadult méhek gyűjtötték a gyönyörű lépes mézet.

„Hohó! – gondolta magában. – Itt van az én derék Ordas komám. Kikapartatom én azzal a tüzes gesztenyét, akarom mondani, az édes mézet!”

Azzal odafordult Ordas komához:

– No, koma, akarsz-e belenézni a tündérek kútjába?

– A tündérek kútjába? – morogta a koma. – Hát az mi csoda?

– Tudd meg, hogy aki a tündérek kútjába belenéz, azt látja benne, ami szemének-szívének legkedvesebb. Ha kimondod ezt a varázsigét, hogy: burgutargafargakargas, akkor egyszerre kiugrik a kútból egy fiatal bárány.

– De hát hol van az a kút?

– Ennek a fának az odvába kell bedugni a fejedet, a fa tövében van elrejtve a kút.

– No, faodúban sem láttam még kutat!

– Most megláthatod, ha van merszed.

– Mit, ha van merszem? Nem félek én semmitől a világon! Hogy is van az a varázsige?

Sokáig tanulta a farkas a varázsigét. A végén csak megtanulta valahogy. Azzal bedugta a fejét a fa odvába.

Mackó uram szép csöndesen elbújt egy bokorba, és várta, hogy mi következik.

Hej, uram istenem, mi következett! Amint Ordas koma bedugta a fejét, ezernyi méh bolydult fel egyszerre.

Nekiestek, szúrták, ahol érték. A farkas kikapta a fejét, és futásnak eredt. A méhek utána. Futás közben ezt üvöltötte: „Burgutargafargakargas!”

Csak erre várt Mackó uram! Nyugodtan odalépegetett a fához, és ezt morogta:

– Rargavargaszmergedverge!

Azzal kiszedte a „tündérek kútjából” az édes, illatos lépes mézet, és mind egy cseppig megette.

Benedek Elek meséje nyomán

1. Mit fedezett fel a medve az erdőben?
2. Meséld el, hogyan csapta be a medve a farkast! Válaszodat indokold meg!
3. Mi történt a buta farkassal, amikor bedugta a fejét a fa odvába?
4. Írd le, mit tett a medve a mese végén!
5. Írd ki az utolsó bekezdésből elválasztva azokat a szavakat, amelyekben hosszú egyjegyű mássalhangzó van!
6. Mondd másképpen a következő szavakat!

burgutargafargakargas, rargavargaszmergedverge

MACKÓ ÉNEKE

Bundatépő cserjésben
késő estig cserkésztem,
holdtöltéig bóklásztam,
szamócát sem találtam.

Zúgó méhek kellenének,
hívogató zümmögés –
nem málnáznék, szamócáznék,
vastagtörzsű fára másznék:
ott terem az odú-méz!

Szepesi Attila

cserjés: sűrű indás, bokros rész

cserkészik: keresztül-kasul bejár

bóklászik: keresgél, kutat

A TEKNŐS ÉS A NYÚL

Hetvenkedve szaladgált a nyúl a mezőkön.
„Fülemet rá, futásban nincs, aki legyőzzön!
Nos, ki áll ki velem? – szólta. – Kezdődjék a torna!”
Nagy szerényen a teknős: „Megpróbálom” – mondta.

„Te? – kacagott föl a nyúl. – Volna hozzá merszed?
Nem elég a hátadon házadat cipelned?
Velem futna versenyt egy ilyen lomha jószág?”
„Akkor is – szólta a teknős – vállalom a próbát.”

Körülállja a pályát a közönség. „Rajta!”
Kocogni kezd a teknős. Nevet a nyúl rajta,
párat ugrik, van már vagy fél pálya előnye.
„Buta teknős!” – Gondolja: csúfot üz belőle.

Megáll, nézi gúnyosan, hogy izzad a másik,
majd lehever, mintha ágy lenne csak a pázsit,
nyújtózkodik, hunyt szemmel fekszik hason, háton,
s addig színlel alvást, míg elnyomja az álom.

Azalatt a teknős csak lépked lankadatlan,
elcsoszog a szunnyadó nyúl mellett is lassan,
s mire a nap az erdő fái mögé csúszik,
holtfáradtan bár, de már a cél előtt kúszik.

Húsebb lesz a levegő, fölriad a nyúl rá.
Rémültében fölugrik, nagyot rikkant: „Hurrá!” –
s rohan. – Késő! Így jár a hetvenkedő néha:
henceg, s még a teknős is előtte ér célba.

La Fontaine

1. Kik a mese szereplői?
2. Miért gondolta a nyúl, hogy legyőzi a teknőst?
3. Miért nem sikerült neki mégsem?
4. Mi segítette győzelemre a teknőst?

5. Válaszd ki a szókétyákról, hogy mely szavak jellemzik a nyulat, és melyek a teknőst!

szerény

elszánt

bátor

buta

merész

kötekedő

kítartó

hencegő

hetvenkedő

6. Ha te is ott lettél volna a pályán, kit bíztattál volna? Miért?

7. Milyen kapcsolat van a mese és a következő közmondások között?

Aki mer, az nyer.

Bátraké a szerencse.

A szerencse forgandó.

A PÖFETEG HÓLYAG

Elindult a hólyag,
ballagott,
senkinek nem emelt
kalapot.

Aki csak tehette,
félreállt,
s a hólyag büszke volt,
szinte szállt.

Csak egy kis gombostű
kacagott –
s megbökte a büszke
hólyagot.

Gyurcsó István

1. Válaszd ki a szókétyák közül, hogy milyen emberi tulajdonságot jellemez ez a vers!

üresfejű

szerény

beképzelt

gőgös

jóságos

2. Fogalmazd meg a vers tanulságát!

3. Írd ki a **mit csinált?** kérdésre felelő szavakat!

A TEVE MEG AZ EGÉR

Volt egyszer egy agyafúrt kiséger. Mindenkinek túljárt az eszén, a leghatalmasabb, legerősebb állatokén is.

Odaszaladt egyszer a tevéhez, és felkiáltott neki:

– Akármilyen magasan hordod a fejedet, te teve, mégis én látom meg előbb a felkelő nap fényét.

– Hogyisne! – mérgesedett meg a teve. – Akkorka vagy, mint egy szál szempillám, én meg, mint egy torony. Hogy láthatod meg te előbb a nap fényét?

– Fogadsz-e velem? – kérdezte a kiséger.

– Fogadok!

Megkötötték a fogadást. A teve egész éjszaka nem hunyta le a szemét, egyre a napfelkeltét leste-várta, nézte a keleti ég alját.

A kiséger fenn üldögélt a teve púpján, ő meg nyugat felé figyelt. Tudta a ravasz, hogy a kelő nap fénye a nyugati hegyeken verődik vissza, mielőtt még felkelne a nap.

Lassan virradni kezdett, felragyogtak a nyugati hegyek, a teve meg csak nézte-leste a keleti ég alját.

A kiséger egyszer csak elkiáltotta magát:

– Ott a nap fénye, ni! Én láttam meg elsőnek!

Megfordult a lomha teve, és látta: csakugyan ott ragyog a nap a nyugati hegyek ormán. Ámult-bámult: hát ezután nyugaton kel fel a nap? Jó időbe telt, amíg megértette, hogyan járt túl az eszén a kiséger.

Burját-mongol népmese nyomán

1. Milyen fogadást kötött a teve és az egér?
2. Hogyan várta a teve a napfelkeltét?
3. Mondd el, hogyan járt túl a kiséger a teve eszén!
4. Írd körül saját szavaiddal, mit jelent a **lomha** kifejezés!
5. Keresz rokon értelmű kifejezéseket a **leghatalmasabb** és az **odaszaladt** szavakhoz!
6. Válaszd ki a szókétyákról az egér és a teve tulajdonságát jellemző szavakat!

hencegő

türelmes

bűnbánó

kíváncsi

elnéző

gőgös

ravasz

agyafúrt

7. Kire mondjuk azt, hogy *fennhordja az orrát*?
8. Vigyázz, beugratós kérdés! Melyik mondat helyes?
Nyugaton **kel** a nap.
Nyugaton **kél** a nap.

HAJNAL

Ibolya-homályból
fényvirág fakad,
málnaszínű égre
fölgurul a Nap.

Buda Ferenc

VÉGY PÉLDÁT A NAPRÓL

Mikor felkel a Nap, széttékint a tájon,
legelteti szemét a sok szép virágon,
aztán fényét osztja köztük szerte széjjel,
új erőre kapva, mert pihent az éjjel.
Ha te is pihentél, így kezdj majd új napba,
áraszd a derűdet minden pillanatban,
s meglátod, a világ megújul, megszépül,
hívd fény-mosolyodat ehhez segítségül!

Aranyosi Ervin

AZ ARCKÉP

Festőművész volt a nyúl, és megfestette a tigris arcképét. Nagyon jól sikerült a kép, tetszett a tigrisnek is.

– Mintha csak élnék rajta! – morogta elégedetten.

Meglátta a nyúl festményét az öreg szamár. Ő is megrendelte az arcképét.

Fogta a nyúl az ecsetet, a festéket. Dolgoztatott szorgalmasan, egy hét múlva el is készült a képpel. Nézte a szamár az arcképet, nézte, bödült egy mérgeset:

– Te meg mit pingáltál! Ez volnék én? A fülem sem ilyen! A szemem is szebb! Olyan képet fess rólam, mint amelyet a tigrisről festettél!

– Jól van! – felelte a nyúl. – Meglesz.

Fogta újra az ecsetet, a festéket. Lefestette a szamarat újra, kitátott szájjal, rettentő agyarakkal. Patái helyébe tigriskarmokat pingált, szemét zöldesen csillogóra festette, mint a tigris szemét.

– Ez már beszéd! – bólogatott a szamár. – Ez igen, ez én vagyok! Mindjárt így kellett volna kezdened!

Azzal hóna alá kapta a képet, hazavitte, mutogatta fűnek-fának. Akinek csak mutatta, mindenki dicsérte:

– Ez aztán az arckép! A megszólalásig hasonlít!
De a szamár háta mögött jót nevettek.
Megmutatta a szamár a medvének is a képet.
– Hasonlít?
– Kihez? – ámult el a medve.
– Hát hozzám! – felelte méltatlankodva a szamár.
– Ki csúfított el így? – kérdezte meghökkenve a medve.
– Nem értesz te ehhez, látom! Mindenki azt mondja, hogy hasonlít! – mérgesedett meg a szamár, és jól megrúgta a medvét.

A medve megbőszült, felkapta a képet, és teljes erejéből rácsapott vele a szamár fejére. A szamár feje átszakította a vásznat, és bután bámult ki az aranykeretből.

– Na látod! – morogta a medve. – Most már hasonlítasz!

Szergej Mihalkov

1. Kik a mese szereplői?
2. Vajon miért nem volt megelégedve az arcképpel a szamár?
3. Keresd meg a mesében, milyenek ábrázolta a nyúl a szamarat!
4. Dolgozzatok párban! Mondjátok el véleményeteket azokról, akik dicsérték a szamár arcképét!
5. Ki volt őszinte hozzá?
6. Mit tett a szamár, amikor szemébe mondták az igazságot?
7. Mondd más szóval a **pingál** és a **megebőszült** kifejezéseket!

MESE MORZSA

Két kicsi hangya elindult szerencsét próbálni. Mentek, mendegéltek, fűszálról fűszálra másztak, repedésből hasadékba kószáltak. Bejártak vagy tíztenyéernyi helyet, dél volt már, s még semmit sem leltek.

– Enni kéne.

– Enni.

– Étlen nem lehet menni.

– Lehetni lehet, csak lassabban – fejezte be a sopánkodást a bölcsebbik hangya. Azzal tovább mendegéltek, másztak. S egyszer csak nekimentek egy majdnem mogyorónyi morzsának.

Pihentek egyet, s nekiláttak a hurcolkodásnak. Azaz csak láttak volna.

– Mit cipeljük a bolyba! – gondolta s mondta a ravaszabbik hangya.

– Együk meg itt helyben.

– Nem bánom, faljunk belőle, hogy kapjunk erőre – egyezett bele a másik –, amennyit mi eszünk, meg se látszik.

– Az egészséget megesszük.

– Nem értelek.

- Megesszük az egészset.
- Az egészset nem lehet, nem engedi a hangyabecsület.
- Füttyülök a becsületre. Éhes vagyok, meg akarom enni a részem.

A vitatkozásra melléjük szökkent a levelibéka.

- Na, nézd csak – ümmögte –, a hangyák összekülönböztek a koszton. No, majd én elosztom – azzal hamm, a béka bekapta a morzsát.

Hát azóta a hangyák, amit találnak, szótlanul hazacipelik-hordják. Haza a bolyba.

Kányádi Sándor

boly: hangyafészek

összekülönböztek: összevesztek

1. Meséld el, hogyan mendegéltek a hangyák!
2. Mit találtak útközben?
3. Min vesztek össze a hangyák?
4. Mit tett a béka?
5. Okultak-e a hangyák a történelemből?
6. Dolgozzatok párban! Keressetek kapcsolatot a közmondások és a mese között!

Aki keres, az talál.

Marakodás kutyaszokás.

Másét ne bánts, magadét ne engedd!

BÉKÁK

Brekekex
brekekex
brekekex!

Idelenn
soha sincs
vad idő!

Gyere bujj
víz alá
ha szeretsz!

Idelenn
sose hull
az eső!

Weöres Sándor

KINEK NEHEZEBB A DOLGA?

Egyszer egy szegény ember hajba kapott a feleségével. Azon perlekedtek, kinek van nehezebb dolga, több gondja-baja.

Az asszony ezt hajtogatta:

– Nekem nehezebb!

Az ember sem engedett:

– Én meg azt mondom, hogy nekem!

Nem tudtak semmiképpen dűlőre jutni. Azt mondta akkor az asszony:

– Hát cseréljünk! Holnap én végzem a te dolgodat, te meg az enyémet.

Fölkelt jó korán. Az asszony kiment a mezőre szántani. Az ember odahaza maradt, nekilátott az asszony munkájának. Kenyeret dagasztott, vízért ment a kútra. Míg odajárt, a disznók ott csámcsogtak a teknő mellett, megették a tésztát. Akkor az ember nekiállt kását főzni. Főzőolaj helyett lámpaolajat öntött bele. Kiment az istállóba szénát vetni a jászolba. Mire visszament, egyestendős kisfia belemászott a káposztáshorodóba, ott tapiskolt benne. A macska meg a tejfölös köcsögből nézegetett kifelé.

Hej, bánta az ember, hogy asszonymunkába fogott! De a legtöbb baja a tehénnel volt. Nem akarta kihajtani a legelőre,

hisz azt sem tudta, hol áll a feje. Fölnézett a pajta tetejére; látta, hogy szép kövér fű nő rajta. Fogott egy deszkát, odatámasztotta a pajtához. Fölhajtotta rá a tehenet, legeljen kedvére. Hosszú kötelet kötött a tehén nyakára. A kötelet leengedte a kéményen, és rátekerte a derekára. Úgy állt neki levest főzni. A tehén addig legelészett, míg lecsúszott a pajta födeléről: függve maradt a kötélen. Az embert meg fölrántotta a kéménybe. Csak a két lába kalimpált a tűzhely fölött.

Szerencsére hazajött az asszony. Már messziről látja: a tehén a pajta födeléről lóg le egy kötélen, majdnem megfullad. Beszalad a házba: hát ott minden a feje tetején. A disznó tésztásan, a macska tejfölösen, a kisfia káposztásan szaladgál. Az ura meg kormosan ott kalimpál a kéményben. Rákiáltott az asszony. Az ember ijedtében rántott egyet magán. A kötél leszakadt, ő meg belepottyant a leveses fazékba.

– No, kinek nehezebb a dolga? – kérdezte az asszony. – Most belekóstolhattál az enyémben! Kérsz-e még belőle?

– Nem én többet! – nyögte az ember, és kikecmergett a fazékból.

Orosz népmese

perlekedik: veszekedik

dűlőre jut: megegyezik

pajta: tágas gazdasági épület

1. Miben egyezett meg a mese elején az ember és a felesége?
2. Meséld el, mi történt az emberrel, amikor otthon maradt az asszony helyett!
3. Miben egyeztek meg a házastársak, amikor hazajött az asszony?
4. Mondd más szóval az alábbi szavakat és kifejezéseket!

hajba kaptak

kalimpál

belepottyant

kikecmergett

5. Milyen kapcsolat van a közmondások és a mese között?

Ki minek nem mestere, hóhéra az annak.

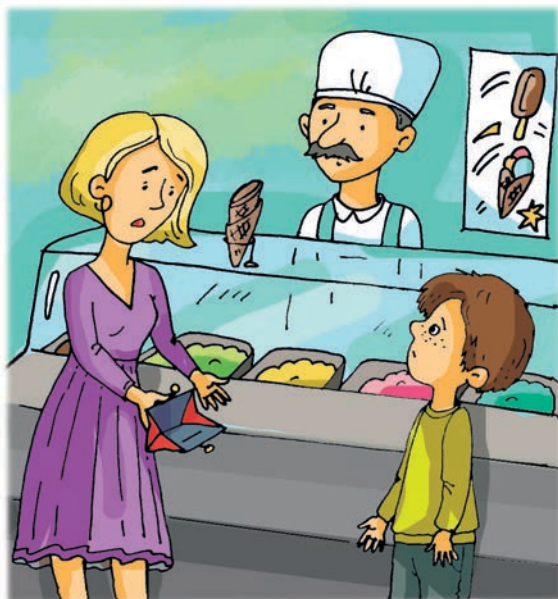
Gyakorlat teszi a mestert.

A szuster maradjon a kaptafánál!

ELFELEJTŐ MESE

Kobak hétfőn otthon felejtette a ceruzáját, kedden a radírt, szerdán a vonalzót, csütörtökön a számtanfűzetet, pénteken a nyelvtankönyvet, szombaton a tanító néni megcsóválta a fejét:

– Legközelebb a fejed fogod otthon felejteni! – mert persze szombaton is otthon felejtett Kobak valamit, méghozzá az ellenőrzőjét.

Vasárnap a tanító néni beszélt Mamával, hogy mit, nem tudni, de Mama hétfőn kifelejtette a levesből a sót, kedden a paprikásból a paprikát, szerdán a palacsintából a lekvárt, csütörtökön a töltött káposztából a húst, pénteken a vajás kenyérről a vaját, szombaton megcsóválta a fejét:

– Legközelebb a fejemet fogom a konyhában felejteni – mert szombaton meg a rakott krumplit felejtette Mama a sütőben, míg jól oda nem égett.

Vasárnap elmentek sétálni.

– Menjünk csónakázni! – ugrándozott Kobak, de Mama elfelejtett jegyet váltani, és jegy nélkül nem lehet csónakázni.

– Vegyünk fagyaltot! – kiáltott fel Kobak, de Mama elfelejtett pénzt hozni magával.

– Menjünk haza! – szomorodott el Kobak, de Mama elfelejtette, merre kell hazamenni.

Mikor egy útkereszteződéshez értek, elfelejtette, hogy jobbra kell fordulni vagy balra. Mikor a villamoshoz értek, elfelejtette, hogy az út jobb oldalán kell felszállniuk vagy az út bal

oldalán. Így aztán először eltévedtek, másodszor órákon át kanyargott velük visszafelé a villamos, harmadszor este lett, mire hazaértek.

– Legközelebb a fejemet felejttem itthon! – mondta otthon Mama, és Kobak egyszerre megértette, hogy miért hiányzott hétfőn a levesből a só, kedden a paprikásból a paprika, szerdán a palacsintából a lekvár, csütörtökön a töltött káposztából a hús, pénteken a vajás kenyérről a vaj, hogy szombaton miért égett oda a rakott krumpli, és vasárnap miért tévedtek el.

Ezért senki se csodálkozzon azon, hogy hétfőn Kobak nem felejtette otthon a ceruzát, kedden a rádiót, szerdán a vonalzót, csütörtökön a számtanfűzetet, pénteken a nyelvtankönyvet, szombaton nem csóválta meg a tanító néni a fejét, és nem mondta többet:

– Legközelebb a fejed fogod otthon felejtteni! – mert Kobak nem felejtette otthon többet az ellenőrzőjét.

Hervay Gizella

1. Olvasd el az első bekezdést! Sorold el, mikor mit felejtett otthon Kobak!

2. Mit mondhatott a tanító néni Kobak édesanyjának vasárnap?

3. Meséld el, mi történt a kisiú édesanyjával hétfőtől szombatig!

4. Dolgozzatok párban! Szerintetek miért nem sikerült a vasárnapi kirándulás?

5. Keressétek meg azt a részt, amely arról szól, hogy mit felejtett el a kirándulás során az édesanya!

6. Fogalmazzátok meg, mit értett meg Kobak, amikor hazamentek a kirándulásról!

7. Írd ki az első bekezdésből a **mit?** kérdésre felelő szavakat!

8. Sorold fel, miből mit felejtett ki Mama!

a levesből a sót

9. Te szoktál-e néha otthon felejtteni valamit? Mondd el osztálytársaidnak!

10. Írd le, hogyan változott meg Kobak a mese végén!

TESTVÉRKE

Nagymama, képzeld, három piros pontot kaptam ma! Hármát! Egyet magatartásból, mert olyan jól viseltem magamat. Egyet azért, mert nagyon szép őszi leveleket gyűjtöttem a téren, és szépen föl is ragasztottam. A harmadikat azért, mert én négy verset is tudtam az ősziről. Apuka azt mondta, ez akkora ünnep, hogy kérhetek valami ajándékot.

Egész nap törtem a fejemet, hogy mit kérjek. Esetleg fagyaltot? De a fagyaltot hamar elnyalom, és nem marad semmi. Egy tűzoltóautót szeretnék, piros létrával és szirénával. Már karácsonyra szerettem volna, de anyuka azt mondta, más sem hiányzik, mint hogy egész nap sivítson a sziréna.

Talán egy testvérkét kérnék, mit gondolsz? Ferinek három testvére is van, Zsuzsinak is van kettő. Ők azt mondják, hogy egy testvérke legalább annyit sivít, mint egy tűzoltóautó, és nehezebben lehet elhallgattatni.

Most folyton a testvérkén gondolkozom. Ha testvérkém volna, akkor apu nemcsak engem ültetne a térdére, hanem őt is. Anyu nemcsak engem csókolna meg, hanem őt is. És este nemcsak nekem mesélne, hanem neki is. Én nem vagyok irigy. De tudod, azért...

A kiságyam mellett volna még egy kiságy. Ha banánt kapnánk, azt ketté kellene törni. Ha rajzolni akarnék, akkor meglokné az asztalt, és verekedne is.

De amikor egyedül volnék a szobában, lenne kivel beszélni. Amíg kis totyogós volna, én tanítanám játszani, és ráznám neki a csörgőt. Nevetne rám. Ha kisfiú volna, olyan jó barátom lehetne, mint Feri; ha kislány, olyan helyes lenne, mint Zsuzsika. Ha malmot, dámát, dominót vagy *Ki nevet a végén?*-t szeretnék játszani, akkor ott lenne kéznél. Lenne kinek dobni a labdát. Lehet, hogy titkokat is megbeszélhetnék vele. Otthon is volna egy gyerek, akit szerethetnék.

Azt hiszem, ráér a tűzoltóautó: inkább testvérkét szeretnék.

Fehér Klára

1. Milyen évszakban játszódik a történet?
2. Kinek mondja el gondolatait a kisiskolás?
3. Mit gondolsz, fiú vagy lány a történet főszereplője? Válaszodat indokold meg a szöveg alapján!
4. Ha van testvéred, meséld róla osztálytársaidnak!
5. Fejtsd meg a találós kérdéseket!

*Édesanyád gyermeke,
de neked nem testvéred.*

*Nem húgom, nem bátyám,
mégis testvérem.*

AJÁNDÉK

Megszületett a kicsi
testvérem,
Ajándék ő apának és
nekem.
Anyától kaptuk, büszke
vagyok rá,
Ma mindenki együtt örül
velem!

Lendvai Ilona

ANDRIS MEGÉRKEZÉSE

Andris tehát megérkezett. Ott feküdt a bölcsőben, és aludt, mint a bunda. Egyenletesen pihegett, kis szíve szorgalmasan dobogott. Sokáig aludt. Elfárasztotta a sok sírás, hiszen amint megérkezett, rögtön sírni kezdett. Minden kisgyerek így szokta ezt, nem szégyen.

Anyja ott feküdt mellette az ágyban. Apja büszkén és boldogan állt a bölcső előtt.

Sok néni és bácsi jött látogatóba. Egymás kezébe adogatták a kilincset. Hallgassátok csak, gyerekek! Ez mindnyájatokkal így történt, csak nem emlékeztek rá, mert épp így aludtatok a bölcsőben, mint Andris.

A nénik és bácsik – majdnem mind mosolyogva jöttek és lábujjhegyen – hoztak valami ajándékot Andrisnak meg anyjának.

Először is rengeteg virágot hoztak.

Jöttek kiabálós nénik, akik cuppogtak és csemcsegték. Volt köztük egy, aki mindig ezt kiabálta:

– Jujj, meg kell enni! Jujj, ez az édes gödröcske az állán!
Egy szigorú bácsi föléje hajolt, és azt mondta neki:

– Na, fiú! Mi leszel, ha megnősz? Huszár ezredes? Mi? Andrisnak vörös lett a kis arca, eltátotta a száját, és a szigorú bácsi képébe kiabált:

– Oá! Oá! Oá!... – Mindenki nevetett.

A bácsi meghökkenve kapta hátra a fejét, és zavarában ezt mondta:

– Okos gyerek, nagyon okos gyerek!

Ám mi tudjuk, hogy Andris még nem volt okos, csak nagyon kedves kis figura volt.

Török Sándor
Kököszi és Bobojsza című regénye nyomán

1. Milyen ajándékot hoztak a vendégek Andrisnak és anyukájának?
2. Akinek van kistestvére, mesélje el osztálytársainak, hogyan várta a család a kisbabát, és azt is, milyen egy újszülött!
3. Dolgozzatok párban! Meséljétek el egymásnak, hogy kinél milyen gyereklátogatási szokás van!

MARADJ, FOGD A KEZEM

Maradj, fogd a kezem,
ülj az ágyam szélére, mesélj!
Ha lerúgom a paplant,
takarj be, simogasd meg az arcom,
és ha elalszom, akkor se hagyj el.

Ágai Ágnes

GYUSZI ÉS A SZÖRNYETEG

A sötétben minden más. Az egy más világ. Gyuszi fekszik a sötétben, és a kályha felé néz. Valami furcsán domborodik ott. Valami púpos szörnyeteg, ugrásra készen.

Ebben a szobában sose volt szörnyeteg. Hogy került ide? És minek jött? Gyuszi feljebb húzza a takarót és érzi, hogy fél. Akármit csinál, fél. Miért nem mozdul az a szörnyeteg?

Biztosan készül valamire. Mekkora lehet a szája, ha kitátja? Nyílik az ajtó. Imrus lép a szobába. Jön lefeküdni. Felkattintja ágya mellett a kislámpát. Halvány fény önti el a szobát. Megvilágítja a kályhát és mellette a székre tornyozott díspárnákat. Ez lett volna a szörnyeteg?

Gyuszi már nem fél. Tudja, hogy otthon van. És ahol az ember otthon van, ott nem lehet szörnyeteg. Gyuszi hangosan nevet. Kineveti a sötétséget.

Sebők Éva nyomán

1. Mitől fél Gyuszi?
2. Hogyan változik meg a környezetünk sötétben?
3. Írd ki a szövegből a **mit csinál?** kérdésre felelő szavakat!

LEGYEN ÁLMOD...

Takaród hadd igazítsam,
puha párnád kisimítsam,
legyen álmod kerek erdő,
madaras rét, bokor-ernyő.

Weöres Sándor

ELALUDNI – FELÉBREDNI

Volt egyszer egy kislány, aki minden este, amint elálmosodott, hirtelen egészen pirinyónak érezte magát.

– Mami – suttogta –, én egy kis hangya vagyok.

A mami ebből rögtön észrevette, hogy érkezett a lefekvés ideje.

Amikor felkelt a nap, a kislány felébredt, de úgy érezte, hogy még mindig egészen pirinyó: kényelmesen elfér a kis-párnán, és még marad is mellette egy kis hely.

– Kelj fel! – keltegette a mamája.

– Nem bírok – felelte a kislány. – Még mindig túlságosan kicsike vagyok. Most akkora vagyok, mint egy lepke. Várj egy kicsit, amíg megnövök.

Majd egy idő múlva felkiáltott:

– No végre, újból megnőttem!

Ujjongva kiugrott az ágyból, s ezzel kezdetét vette az új nap.

Gianni Rodari

1. Mi történt a kislánnyal, mikor elálmosodott?
2. Keresd meg a **pirinyó** rokon értelmű párját a szövegben! Írj hozzá még kettőt!
3. Olvasd helyesen a szavakat!

maradj

hagyj

ülj

mesélj

kitátja

igazítsam

kisimítsam

MESE REGGELRE

Hajnalodott.

– Talpra, senkiháziak! Hasatokra sűt a nap. Gyerűnk dolgozni. Vár a jó, frissítű munka, a csákány, az ásű, a lapát nyele. Pattogjatok, álomszuszűkűk! – rikoltotta az Egyalvű.

– Bizony, azonnal keljetekek fel! Mit gondoltok, lustálkodásból is megéltekek? – kiabált a Kétalvű.

– Nosza, ki a jó meleg ágyacskából! – mondta a Háromalvű.

– Ajaj, lassacskán föl kéne kelni – ásított a Négyalvű.

– Miért nem hagyjátok az embert aludni? – méltatlankodott az Ötalvű.

– Még alszom – mormogta a Hatalvű.

A Hétalvű nem szűlt semmit. Aludt.

Aztán persze fölkeltekek mind a heten.

Lázár Ervin

1. Számold meg, összesen hány alvű van a mesében!
2. Ki a legfürgűbb közülűk?
3. Ki a leglustább?
4. Mit mondott a Háromalvű?
5. Mit mormogott a Hatalvű?
6. Mondd el, te melyikűkre hasonlítasz!

Ki korán kel, aranyat lel.

KELTEGETű

Kelj fel, Ferke!

Cukor esett esű helyett,
s nincs ki összeszedje!

Szűkj fel, Borcsa!

Diű esett esű helyett,
s nincs ki egybehordja!

HÉTALVÓK AZ ERDŐBEN

Alszik az erdő...

A vénségesen vén bükkfák meleg odújában mókuskák rendezték be téli szállásukat. Dió, mogyoró és bükkmakk van a kamrájukban.

A repedezett kéreg alatt tarka köpenyű bogárnépség szunynyad. Félig megdermedve várják az első tavaszi napsugár melengető simogatását.

A fa tövében, a puha avarban csigabiga háza lapul. Ajtaját bizony jól bezárta a gondos gazda, nehogy a hideg belopózhasson.

A százados fenyőfa földig érő lombja alatt kényelmes, száraz üregben Mackó mama melengeti pár napos fiacskáját. Keveset mozognak, sokat alusznak. Így könnyebb elviselni a hideget és a koplalást.

Nem messze tőlük van a sündisznó téli odúja. Föld alatti szálláson szundikál a hörcsög. Könnyű neki, teli van a kamrája!

Puha iszapágyában a béka koma ásít – ő is a tavaszt várja.

Pihennek az erdő hétalvói, de ha megcseppen az ereszt, vége a lustálkodásnak, indulhat az élet.

A *Napsugár* c. gyermekfolyóiratból

1. Sorold fel, milyen állatokról van szó a történetben!
2. Keresd meg a szövegben, mi van a mókuskák kamrájában!
3. Mit olvastál Mackó mamáról a történetben?
4. Mit csinál a béka és a hörcsög?
5. Mikor ér véget a hétalvók lustálkodása?
6. Hozd el kedvenc mesédet az *Irka* című gyermeklapból! Meséld el osztálytársaidnak!

MINEK A MEDVÉNEK BUNDA

Minek a medvének bunda?
Hisz a telet átalussza.
Álmodik jó édes mézről,
Mackó kedvenc ételéről.

Bebújik a barlangjába,
A hidegre fittyet hányva,
Mellette a kicsi bocsa
Vígán horkol a sarokba'.

Osvát Erzsébet

1. Miről álmodik a medve a barlangjában?
2. Magyarázd meg, mit jelent a **fittyet hány** kifejezés!

MACÓKA ÉS A VEKKER

Macóka nagyon izgatott volt. Holnap kirándulásra megy a barátaival, korán kell ébrednie. Az ám, de Macóka hétalvó volt, és egyedül élt egy kis házikóban. Így aztán félt, hogy nem ébred fel idejében.

Egy jókora lármás vekker, egy ébresztőóra kellett volna neki. Szerencsére Fürge Fürj, a szomszédja, szívesen kölcsönadta a magáét.

Macóka odaállította a vekkert az éjjeliszekrényére. Bevacolta magát a puha ágyába, és fülére húzta a takarót. Csak-hogy valami zaj ütötte meg a fülét:

TIK-TAK-TIK-TAK

„Ez az óra – gondolta. – Majd megszokom.” De bizony nem szokta meg. Azon törte a fejét, hogyan halkíthatná el a ketyegést. Fogta a vekkert, bepakolta egy cekkerbe, és az egész pakkot beledugta a bal bakancsába. Elégedetten feküdt vissza. A tiktak halkabb lett.

TIK-TAK-TIK-TAK

„Azért még mindig hallom. Sebaj, majd megszokom – gondolta.” De bizony nem szokta meg. Fogta a cekkerbe-vekkert, berakta a szekrénybe, és rázárta az ajtót.

Elégedetten feküdt vissza. Most már akárhogy hegyezte a fülét, egy hangot sem hallott. Lassan-lassan mély álomba merült. Pontosan öt órakor a szekrénybe-cekkerbe-vekker csörömpölni kezdett, de Macóka nem hallotta meg. Aludt tovább, aludt, mint a buda.

Ekkor hirtelen szólította valaki az ablak alól. Macóka fölneszelt. Kivágódott a kuckó ajtaja, és Brúnó, Macóka barátja rontott be.

– Macó! Macó! Te még alszol? Elkéssel a kirándulásról! Egy perc, és indul a vonat!

Aaron Judah nyomán

cekker: szatyor, bevásárlótáska

fölneszelt: fölébredt

1. Hová készült Macóka?
2. Mit kapott Macóka Fürge Fürjtől?
3. Miért nem tudott elaludni Macóka?
4. Meséd el, hogyan rejtette el az órát Macóka!
5. Miért nem hallotta az óra csörgését?
6. Te mit tettél volna, hogy ne zavarjon az óra ketyegése?
7. Találd ki a történet végét! Versenyezzetek, kinek a története érdekesebb!

Alszik, mint a buda.

HULL A HÓ

Hull a hó, hull a hó,
Lesz belőle takaró.
Erdő-mező megáldja,
Lesz egy meleg bundája.

Mondóka

A HÓPEHELY

A föld az éjjel csonttá fagyott. A nap is mintha fázott volna, nem mert kibújni a felhők közül. Csak egy tányérforma világos foltról látszott, hogy merre jár.

Reggel nyolc óra felé mintha egy fehér tollpihécske szállt volna el az ablakom előtt. Aztán egy második, harmadik fehér pelyhely. Aztán bő omlásnak indult nagy, kavargó pelyhekben a szürke felhők terhe: az első hó.

Az ablaknál álltam és pipáztam. A kiskapu megkattant. A folyosón a gyerekcsizmák sűrűn kopogtak.

– Esik a hó – kiáltozták egymásnak odakünn –, kiszakadt a Jézuska dunnája!

A Barcza gyerek ki is nyújtotta a kezét, és fogott egy pelyhet. Be akarta hozni a markában az iskolába.

Hanem itt, ahogy engem megláttak, elcsöndesültek. Szótlanul ültek a helyükre. Piros arcok, piros fülek és egymásra mosolygó szemek. Lám, mindennek lehet örülni, még a hóesésnek is!

Gárdonyi Géza nyomán

1. Keresd ki azt a részt, amelyben az író úgy ír a napról, mintha élőlény volna!

2. Mit mondtak a gyerekek a hóesésről?

3. Beszéljétek meg, miért örülnek a gyerekek a télnek!

4. Írd ki azokat a szavakat, amelyekben hosszú egyjegyű mássalhangzó van!

5. Keresd ki azokat a szavakat, amelyekben **ly** betű van!

HÓESÉSBEN

Szakad a hó nagy csomókban,
veréb mászkál lent a hóban.
Veréb! Elment az eszed?
A hóesés betemet.
Nem is ugrálsz, araszolsz,
hóesésben vacakolsz.
Fölfújta a tolladat,
ázott pamutgombolyag.
Mi kell neked? Fatető!
Fatető!
Deszka madáretető.

Nemes Nagy Ágnes

araszol: nagyon lassan halad

1. Mit vesz észre a költő a hóesésben?
2. Olvasd el, mit mond a madárnak a költő!
3. Mihez hasonlítja a verebet a második versszakban?
4. Mire van szüksége a költő szerint a verébnek?
5. Hogyan kell madáretetőt készíteni?

BETEMETETT A NAGY HÓ

Betemetett a nagy hó
erdőt, mezőt, rétet.
Minden, mint a nagyanyó
haja, hófehér lett.

Minden, mint a nagyapó
bajsa, hófehér lett,
csak a feketerigó
maradt feketének.

Kányádi Sándor

MIÉRT NEM HISZIK EL A MADARAK?

Miért nem hiszik el a madarak,
hogy csak etetni akarom őket?
Még meg se simogatnám,
ha nem akarják.

Csak a morzsákat szórom
a párkányra, de elrepülnek.
Lehet, hogy egyszer
már lelőtték őket?

Ágai Ágnes

1. Mit gondolsz, miért ijedtek meg a madarak a gyerektől?
2. Mit tehet a kislány, hogy a madarak ne rémüljenek meg tőle?
3. Hogyan lehet télen gondoskodni a madarokról?

MIVEL ETESSÜK TÉLEN A MADARAKAT?

A cinegétet etethetjük napraforgóval, az ágakra lógatott szalonnabőrkével vagy faggyúval, de adhattok nekik tökmagot és diótörmelékét is. Tudjátok-e, hogyan kell *madárkalácsot* készíteni? Olvasztott faggyú közé keverjetek anyuka segítségével napraforgót, és mielőtt kihűlne, öntsétek egy üres konzervdobozba. Aztán függesszétek a diófa ágára vagy az ablakpárkányra. Meglátjátok, milyen vidáman csipegetik és hintáznak rajta a cinegék.

Schmidt Egon

A HŰSÉGESEK

Szajkó, rigó, vörösbegy nem hagy el,
nem mond búcsút a nyár felhőivel.
Ha hóviharral ránszakad telünk,
a völgyben itt borzonganak velünk.

Áprily Lajos

A HIDEG

Az első hidegre ötéves koromból emlékszem. Azelőtt mint-ha nem lett volna se hideg, se meleg. Láttam havat ablakon át, de csak a színe tűnt fel.

Felügyelet nélkül kóboroltam a házban és az udvaron. Az első hóesés új játék volt nekem. Kimentem a hóba, és gombócokat csináltam.

Egyszer csak azt éreztem, hogy a kezem rettenetesen fáj. Bemegyek a szobába, és a kályhához állok. Ott a fájdalom annyira fokozódik, hogy sírva fakadok és jajgatok.

Apám belép. Kérdezi:

– Mi bajod?

Nézi a kezemet.

Persze a kezem lila színű volt a hidegtől.

– Gyere velem! – mondta.

Azzal kivezetett az udvarra, és nem csekély ijedelmemre havat markolt fel, s azzal dörzsölte a kezemet. Azután megtörölte törülközőkendővel jó szárazra.

A fájdalom elmúlt.

Gárdonyi Géza

1. Mi történt a kisfiúval a hóban?
2. Hogyan segített rajta az apja?
3. Vitassátok meg, mitől ijedt meg a kisfiú!

HÓTAPOSÓ

Hó, hó, fehér hó,
Hóban járni jaj de jó!
Recseg-ropog, mint a tűz,
Bút-bánatot mind elűz.

Piros arcok, szán-csengő,
Öröm-játék kereső.
Gyere hamar, kedves Tél,
Minden gyerek hív, remél.

Óri István

Állítsd párba a sorok végéről azokat a szavakat, amelyek rímelnek egymással!

HIDEG SZÉL FÚJ

Hideg szél fúj, hogy az ember
majd megdermed.
Kinek jó ez? Csak a kövér
hóembernek!

Szeme szénből, az orra meg
paprikából,
lába nincs, de minek is, ha
úgysem táncol.

Ütött-kopott rossz fazék a
tökfödője,
megbecsüli, hiszen jó lesz
még jövőre;

seprűnyél a nagyvilági
sétapálca,
el is mehetne, ha tudna,
vele bálba.

Ilyen ő, az udvarunkon
nagy gavallér,
bár rajta csak ujjal rajzolt
az ingvallér,

mégse fázik, mikor minden
majd megdermed,
el is mennék, ha lehetne,
hóembernek.

Csukás István

1. Sorold fel, miből van a szeme, az orra, a kalapja és a sétapálcája a hóembernek!
2. Beszéljétek meg, hogyan kell kinéznie egy gavallérnak!
3. Írd ki a versből a **milyen?** kérdésre felelő szavakat!

A TITOKZATOS HÓEMBER

Nagyon szép völgyben lakunk. A hegyek úgy ölelik át a kis falut, ahogyan anyuék szoktak bennünket, gyerekeket.

Most, hogy sok hó esett, öcsémmel, Marcival a szobánk ablaka elé felállítottunk egy hóembert. Nagy pocakja és szép egyenes tartása jó étvágyú, gazdag emberre hasonlítana, ha fején nem éktelenkedne az az öreg lyukas fazék. Szemei a fáskamrában talált legcsillogóbb széndarabkából vannak. Egyedül sárgarépa orra vöröses színe árulkodik arról, hogy hideg lehet egész nap az udvarunkon álldogálni. Ez a hóember nem akármilyen... Ilyen nincs még egy a Földön. Elárulom, hogy ez egy TITOKZATOS HÓEMBER!

Minden reggel, amikor felébredünk, odaszaladunk az ablakhoz, hogy megnézzük, ott van-e még a hóember orra a helyén. Ugyanis mindennap eltűnik.

– Nézd, most sincs ott! – mondta kisöcsém bosszúsan.

– Öltözzünk fel, és menjünk ki az udvarra, hátha csak leesett, és eltakarja a hó.

Mikor kiszaladtunk a kertbe, körbejártuk a hóembert, de nem találtunk semmit.

– Elmondanád, hol van az a szép sárgarépa orrod, amit tegnap kaptál? – kérdeztem csípőre tett kézzel, s közben haragosan ráncoltam homlokomat.

Marcira néztem, és láttam, hogy engem utánozva ő is csípőre tette a kezét, és a nagyobb hatás kedvéért néhányat dobbantott a ropogós hóban a lábával.

– Az volt a legszebb sárgarépa az összes közül! Miért nem vigyáztál rá?

A hóember dacosan állt tovább, és nem válaszolt.

– Na jó, még utoljára hozunk egy másik orrocskát neked, de ha erre sem vigyázol, nem kapsz többet!

Leszaladtunk a pincébe, és a ládából kiválasztottunk egy szép hosszú sárgarépát.

– Marci! Ma éjjel lesben állunk az ablaknál. Meg kell tudnunk, mi ez a nagy titok.

Éjszaka le sem vettük a szemünket a hóemberről. A Hold éppen rávilágított, és láttuk, hogy sárgarépa orra még ott van a helyén. Amikor már azt hittük, hogy nem történik semmi, hirtelen egy árnyék átugrott a kerítésen. Óvatosan körülnézett, és egyre jobban közeledett a hóember felé. Az árnyéknak hosszú vékony lábai voltak, s mögötte néhány lépésnyire egy kicsi, gömbölyű valami ugrándozva kíséerte.

Lélegzet-visszafojtva figyeltük, mi lehet az.

Aztán láttuk, ahogy az a valami felágaskodik, és szájával kiemeli a helyéről a hóember orrát. Miután letette a hóra, a kis gombóccal megosztva jó étvággal megették a sárgarépát.

– Nézd, Marci, egy őzike! – suttogtam öcsém fülébe. – De ki az ott mellette?

– Nem látod, hogy milyen hosszú fülei vannak? – súgta vissza Marci.

– Tényleg! Ez egy nyuszika! Mennyire éhesek lehetnek, hogyha bemerészkednek ideig. Ki kellene találni valamit, hogy még több ennivalót kapjanak.

Másnap korán felébredtünk. Amikor újabb sárgarépát szertünk volna a hóemberre tenni, a fején levő lyukas fazék nagyot kondult.

A fa mögé szaladtunk, és onnan lestük, hogy mi lehet az.

Aztán a lukon kikukucskált egy cinegemadár. Biztos ott húzódott meg éjszakára a nagy hideg elől. Bent a fazék belsőjében nem fújhatta a szél, és egy kicsit melegedhetett is.

– Adjunk enni a madárkának is!

Bementünk a házba, és elővettünk két vékonyra vágott szalonnabőrkrét.

– Ez jó lesz szemöldöknek a hóemberre. Amikor a cinege megéhezik, néhányat belecsíp a szalonnába, és már lesz, ami melegítse. De a hóembernek mégsem lehet több orra! Mit csináljunk?

– Mi lenne, ha kettévágnánk egy almát, és két piros fület készítenénk belőle? – kérdezte izgatottan Marci.

– Igazad van. És vághatnánk hosszú csíkokra káposztalevelet. Az lehetne a szakálla.

– És, ha a fazék alá tennénk szénát, mintha haja lenne a hóembernek? Az jobban melegítené a kismadarat.

Gyorsan munkához láttunk. Amikor elkészültünk mindennel, észrevettük, hogy a cinege rászállt a fazékon talált bejáratra, aztán hirtelen elrepült.

– Lehet, hogy nem tetszik neki az új fészek? – kérdeztem aggódva.

De néhány perc elteltével a kismadár megérkezett, és magával hozta a párját is.

Vidáman csicseregtek, és nagyon boldogok voltak, hogy rátaláltak az igazi otthonukra.

A hóemberről azóta is minden reggelre eltűnnek a zöldségek, de most már nem titok, hogy hozzánk jár lakmározni a nyuszi az őzikével.

Tóth Anna

1. Hogyan nézett ki Marciék hóembere?
2. Mondd el, hová tűnt a hóember orra!
3. Hogyan változtatta meg a hóember külsejét Marci és a nővére?
4. Meséld el, mi volt ezzel a céljuk!
5. Magyarázd meg a történet címét! Adj más címet neki!
6. Mondd rokon értelmű szóval a szókártyákon levő szavakat!

szaladtunk

lestük

kikukucskált

kettévágnánk

TÉLI HEGYOLDAL

Nagy hideg, nagy hó,
siklik a szánkó,
teli a hegyoldal
szánkóval és hóval,
visongó gyerekekkel,
pirosló fülekkel.

Ha borul a szánkó,
meghempereg Ferkó,
síelni szeretne,
mégis nevetve
caplat már a dombra,
siklik le újra.

Kiss Benedek

caplat: nehézkesen mászik

1. Mondd el, mivel van tele a hegyoldal!
2. Mit kell tenned, ha szánkózás közben átázik a ruhád?
3. Írd ki a versből a **-val**, **-vel** toldalékos szavakat!

SZÁNKÓN

Húzza a szánkót hegynek fel,
szuszog a Jankó hegynek fel.
Siklik a szánkó hegyről le?
Ujjong a Jankó hegyről le!

De puha fehér dunna a hó!
Még felborulni is jaj de jó!
Vörös az orra, a füle ég,
szuszog a Jankó, de húzza még.

Hajnal Anna

BELE A HÓBA

De jó! Röpül a szánkó! Szállok vele lefelé! Lent apa vár.
Huppsz! Na, fölborultam. Bele a hóba. Alig látok. Körülöttem mindenütt hó, hó és hó.

Evickélek, már látom a többieket. Apa is jön, hogy kihúzzon a hóból. Nevet.

– Mi van veled?

A nadrágom persze átázott. A kabátom ujjja is csupa víz.
De nem mondom meg, mert apa még hazavisz...

– Lázás ez a gyerek! – mondja másnap anya.

– Csudákat! – feleli apa.

– Dehogynem! Meg is mérem a lázát!

Lázam van. Jön a doktor bácsi. Lenyomja egy kanállal a nyelvemet. Belenéz a torkomba.

– Begyulladt a mandulája – mondja.

Gyurkovics Tibor

evickél: kapalózik, vergődik

1. Meséld el, mi történt a gyerekkel szánkózás közben!
2. Dolgozzatok párban! Beszéljétek meg, milyen hibát követett el!
3. Mi történt vele otthon?
4. Hogyan vizsgálja meg a doktor bácsi a gyereket?
5. Írd ki az első bekezdésből a felkiáltó mondatokat!
6. Írd ki a szövegből azokat a szavakat, amelyekben hosszú egyjegyű mássalhangzó van!

ÉG A GYERTYA

Ég a gyertya, ég,
el ne aludjék!
Karácsonyfa –
gyertya köré
mind ide gyűljék!

Ég a gyertya, ég,
el ne aludjék!
Csillagszóró
száz sziporka
mind ide hulljék!

Ég a gyertya, ég,
el ne aludjék!
Béke, szeretet, igazság
el sose múljék!

Udud István

1. Mit kíván a költő a harmadik versszakban?
2. Fogalmazd meg saját szavaiddal, mit jelent neked a karácsony!

A SUSZTER MANÓI

Volt egyszer egy suszter. Értette a mesterségét, és szorgalmasan dolgozott, mégis tönkrement. Nem maradt egyebe, mint egyetlen pár cipőre való bőre. Este kiszabta belőle a cipőt, hogy majd másnap elkészíti. Utána lefeküdt, és békeséggel aludt, mert tiszta volt a lelkiismerete.

Másnap jó korán fölkelt, és neki akart ülni a munkájának; hát ott állt készen az asztalán a pár cipő. A suszter ámult-bámult, nem tudta, mit szóljon a dologhoz.

Kezébe vette a cipőt, alaposan végignézte, minden varrást megszemlélte; nem volt azon semmi hiba.

Hamarosan vevő is jött. Nagyon megtetszett neki a cipő. Fölpróbálta: éppen ráillett a lábára. Pontosan annyit fizetett érte, hogy éppen két párra való bőr tellett ki belőle. A suszter este ezeket is szépen kiszabta.

Reggelre készen állt a két pár cipő, neki a kisujját sem kellett megmozdítania. Vevő is akadt mind a kettőre, s a kapott pénzen a suszter most már négy párra való bőrt vásárolhatott.

Harmadnap reggel azt a négy pár cipőt is készen találta. S így ment ez tovább napról napra, hétről hétre. Amit este kiszabott, az reggelre elkészült. A cipész hamarosan tisztos jövedelemre tett szert, és megint jómódú ember lett belőle.

Karácsony táján egy este szokása szerint ismét kiszabta a másnapi cipőkhöz a bőrt, aztán, mielőtt lefeküdtek, azt mondta a feleségének:

– Hallod-e, lelkem, mi lenne, ha ma éjszaka fönnmaradnánk, és meglesnénk, ki az, aki ilyen szorgalmasan segít nekünk?

Az asszony ráállt a dologra. Mécsesest gyújtott, és föltette a szekrény tetejére, aztán elbújtak a sarokban. Onnan figyelték, hogy lesz, mint lesz.

Mikor a toronyban éjfél ütött az óra, egyszer csak valami kaparászást, izgést-mozgást hallottak; az ajtó kinyílt, és két kedves kis manó surrant a szobába. Se szó, se beszéd, odaültek a suszter asztalkájához, és munkához láttak. Olyan fűgén, olyan ügyesen dolgoztak, hogy a suszter azt sem tudta, hová legyen ámulatában.

A manók addig egy szempillantásra sem hagyták abba a munkát, míg a cipők el nem készültek, és fényesre pucolva ott nem sorakoztak az asztalka mellett. Akkor egyet fűtten-tettek, s illa berek! – eltűntek.

Másnap reggel azt mondta a suszterné asszony:

– Meg kell hálálnunk ezeknek a manóknak, hogy jómódba juttattak minket. Pucéron szaladgálnak az istenadták, még jó, hogy meg nem fagynak! Tudod, mit? Varrok nekik ingecs két, kabátkát, mellényt, nadrágot, kötök nekik harisnyát is, te meg csinálj mindegyiknek egy pár szép kis cipőt.

Egész nap ezen dolgoztak. Este aztán a kiszabott bőr helyett az ajándékokat rakták oda az asztalra. Szépen elrendezték mindent, elbújtak a sarokban, és kíváncsian lesték, mit szólnak majd a manók.

Azok szokás szerint pontban éjfélkor meg is jelentek, és tüstént dologhoz akartak látni. Hanem ahogy az asztalra esett a pillantásuk, lecsapták a szerszámaikat és azt sem tudták, mihez kapjanak, mit simogassanak, minek örvendezzenek. Egykettőre bebújtak a kis ruhákba, felhúzták a kis cipőt, fűtytyentgettek, rikkantgattak, s egyszerre csak cincogva nótázni kezdtek:

Ugye, milyen csinos fiúk vagyunk?

Többet bizony nem is suszterkodunk!

Körültáncolták az asztalt, szökdécseltek, ugrándoztak, végül aztán kiperdültek a szobából.

Nem is jöttek vissza soha többet.

A suszternak pedig élete végéig jól ment a sora. Mindig volt munkája, és minden sikerült neki, amihez csak hozzákezdett.

Grimm meséje nyomán

1. Mitől fordult jóra a suszter élete?
2. Milyen ötlete támadt a suszternek karácsony előtt?
3. Hogyan lesték meg jótévőiket?
4. Mondd el saját szavaiddal, hogyan dolgoztak a manók!
5. Sorold fel, milyen karácsonyi ajándékokat kaptak a manók!
6. Hogyan fogadták a manók az ajándékokat? Meséld el!
7. Mi történt a manókkal és a suszterekkel a történet végén?
8. Miért segítettek a manók a suszternek? Vitassátok meg!
9. Emlékszel-e olyan esetre, hogy önzetlenül segítettél valakinek?

Jótett helyébe jót várj!

SZÁNCSENGŐ

Éj-mélyből fölzengő
– csing-ling-ling – száncsengő.
Száncsengő – csing-ling-ling –
Tél öblén halkán ring.

Földobban két nagy ló
– kop-kop-kop – nyolc patkó.
Nyolc patkó – kop-kop-kop –
csönd-zsákból hangot lop.

Szétmálló hangerdő
– csing-ling-ling – száncsengő.
Száncsengő – csing-ling-ling –
tél öblén távol ring.

Weöres Sándor

1. Olvasd el azt a versszakot, amely a közeledő szánról szól!
2. Melyik versszakban érezzük úgy, hogy olyan közel van hozzánk a szán, hogy a lovak lépéseit is halljuk?
3. Melyik versszakban írja le a költő a távolodó szán csengőjének a hangját?
4. Milyen szavak utánozzák a csengő és a lovak patáinak hangját?
5. A vers olvasásakor érzékeltesd a hangoddal a szán közeledését majd távolodását! Melyik versszakot kell a leghangosabban olvasni?

HÓNAP-SOROLÓ

Új év, új év,
új esztendő!
Hány csemetéd van?
Tíz meg kettő!
Jégen járó január,
fagyot fújó február,
rügybuzdító március,
április, füttyös, fiús,
május, május, virágdús,
kalászkonyító június,
kaszasuhintó július,
aranyat izzó augusztus,
szőlőszagú szeptember,
levélhullató október,
ködnevelő november,
deres, darás december.

Csanádi Imre

csemete: gyerek

1. Hány csemetéje van az új évnek?
2. Sorold fel a nevüket! Mit tudunk meg róluk a versben?

TÉLUTÓ

Jégvirág, jégvirág,
ablakon túl a világ
deres, csipkés, zúzmarás,
jégmintás tündérvarázs.

Hóember, hóember,
milyen mókás, de jó fej,
hóval tömi a hasát,
nem kell neki nagykabát.

Olvadás, olvadás,
eltűnik a jégvarázs,
hóvirág integet:
Jöhet már a kikelet!

Orgoványi Anikó

■ Miről szólnak a versszakok? Válaszolj a kérdésre egy-egy szóval!

FEBRUÁRI KÉRDÉS

– Cine-cine-cinege,
jön a tavasz, hiszed-e?
– Hiszem, hogyha
leng az ágon
piros bogyó
temérdek;
rügyfakasztó
márciusig
jég hátán is
megélek!

Szepesi Attila

■ Olvasd el azt a két sort, amelyben a költő a cinege hangját utánozza!

KIS VERSEK A SZÉLRŐL

1. Tekereg a szél,
kanyarog a szél,
didereg az eper-ág:
mit üzen a tél?
2. Fúj a szél, fúj a szél,
de morog a szél.
Apró ez a szoba,
mégis belefér.
3. Széles világba
fut a szél magába,
nyakában a lába,
sosem érsz nyomába.

Weöres Sándor

1. Olvasd el a versszakokat helyesen ritmizálva!
2. Tanuld meg őket kívülről!
3. A verseket megzenésítette a *Cimbora* együttes. Keresd meg a neten, és hallgasd meg!

KINEK KÖSZÖNT A SZEGÉNY EMBER?

Együtt utazott a Szél, a Hideg meg a Meleg. Szembe jött velük a szegény ember, és már messziről köszönt:

– Jó napot, nagyságos uram!

Azt mondja a Meleg:

– Kinek köszönt az az ember?

Azt mondja a Szél:

– Nekem!

– Nem teneked, hanem énnekem! – mondja a Hideg.

Addig osztozkodtak, hogy a szegény ember már elment mellettük.

Azt mondja a Meleg:

– Menjünk vissza, kérdezzük meg!

Visszamentek megkérdezni. Azt mondja a Meleg:

- Ugye, nekem köszöntél, te szegény ember?
 - Nem én, kérem, hanem a Szél nagyságos úrnak.
 - Megállj, te szegény ember, jöjjön csak el a kánikula, majd adok én neked, olyan meleg lesz, hogy elolvadsz!
 - Bánom is én, csak a Szél nagyságos úr ott legyen!
- Azt mondja a Hideg:
- Hát akkor nekem köszöntél?
 - Nem én, kérem, hanem a Szél nagyságos úrnak!
 - Megállj, jöjjön csak a tél, olyan hideg lesz, hogy megfagysz!
 - Bánom is én, csak a Szél nagyságos úr ott ne legyen!
- Kutya bánja a hideget szél nélkül!

Népmese

1. Kivel találkozott útközben a szegény ember?
2. Dolgozzatok párban! Fogalmazzátok meg, miért tisztelte jobban a szegény ember a szelet, mint a meleget és a hideget?
3. Magyarázzátok meg az **osztokodtak** és a **kánikula** szavak jelentését!
4. Gyakorold az alábbi szavak helyes kiejtését!

nagyságos

mondja

osztokodtak

menjünk

megállj

elolvadsz

bánja

MIÉRT FÚJ A SZÉL?

A szelet a napsütés idézi elő. Ahol sokáig süt a Nap, ott jobban felmelegszik a levegő. A meleg levegő könnyebb, és több helyet is igényel magának, mint a hidegebb. Ezért egy része felemelkedik a magasba. A helyére hidegebb levegő tördül onnan, ahol nem volt sok napsütés, tehát hűvösebb van. Ez az áramlás a szél. Amíg a Nap süt az égen, mindig lesz szél a Földön. Legenyhébb a szellő, erősebb a szél, aztán a vihar, végül a legerősebb az orkán.

S. Tóth László

FARSANG

Fruskák, Zsuzskák, Dorottyák,
Járják a bolondját:
Dínomdánom, vigalom –
Nincs a tánkra tilalom!

Maskarások, bolondok,
Rázzátok a kolompot:
Takarodjon el a tél –
Örvendezzen, aki él.

Sarkady Sándor

Olvasd el a vers két utolsó sorát! Beszéljétek meg, hogyan kapcsolódik a farsanghoz!

ITT A FARSANG

Itt a farsang, áll a bál,
keringőzik a kanál.
Csárdást jár a habverő,
bokázik a máktörő.

Dirreg, durrog a mozsár,
táncosra vár a kosár.
A kávészem int neki,
míg az őrlő pergeti.

Heje-huja vigalom!
Habos fánk a jutalom.
Mákos patkó, babkávé,
értük van a parádé.

Gazdag Erzsé

1. Mondd meg, milyen táncokról olvastál az első versszakban!
2. Melyik sütemény nélkülözhetetlen farsangkor?
3. Dolgozzatok párban! Nézzétek meg a képet, majd takarjátok le! Soroljátok fel minél több tárgyat emlékezetből!

HÁROM CIMBORA

Sándor, József, Benedek
hozza már a meleget.
Mindhármukon hátizsák,
jönnek hegyen-völgyön át.

Elöl Sándor billeg-ballag,
a nyomában József baktat.
Hátul szuszog Benedek...
Cipelik a meleget.

Sándor viszi a mezőre,
József viszi az erdőbe.
A megmaradt meleget
toba szórja Benedek.

Osvát Erzsébet

KELJ FÖL, NAP

Ébredj, sugaras nap,
kelj föl, aranyos nap:
hóvirág, ibolya
mutatkoznak.

Zsendülő határra,
rügyszegő ágra,
süss fel, aranyos nap,
a világra.

Kelj föl, aranyos nap,
ragyogj, sugaras nap,
édesanyám arcát
simogassad.

Kányádi Sándor

LEPKE-DAL

Apró lepke,
öttyöm-pöttyöm,
letelepedett egy
harmatcsöppön,

arcát mossa,
s hogyha szárad,
derekára teker egy
sugár-szálat.

Szilágyi Domokos

 A költő úgy ír a lepkéről, mintha ember lenne. Keresd meg az erre utaló szavakat!

A BÁNATOS MEDVE

Volt egyszer egy medve, sose volt jókedve. Dirmegett-dörmögött, mintha semmi másra nem lett volna oka, csak bús-lakodásra.

Ha mézet nyalogatott, nem volt elég édes. Ha a nap kisütött, nem volt elég fényes. Még az odúját is szűknek találta, kint aludt inkább egy bokor aljába. Bezzeg tüsszögött is reggelre kelve – s akkor meg emiatt dörmögött őkelme.

Egy szép napon aztán maga is megunt, hogy mindig csak szomorkodik, mint egy viseltes bunda. Elhatározta hát azon minutában, hogy megy s megtekinti: mi van a világban.

Mikor a rengeteg erdő szélére kijutott, egy kicsi lepkével összetalálkozott.

– Hová? Hová? – mordult reá.

S a lepke mondta:

– Messzire. Nap süti a réteket. Oda megyek. Ég veled!

Nagyot nézett a medve. Mindjárt jobb lett a kedve.

– Rétre menni jó lehet. Menjünk együtt, mék veled.

De a lepke szót se szólt, rippem-röppöm elrepült.

Mit tehetett medve koma, egymagában elindula.

Hát amint ment, mendegélt, dimbes-dombos réthez ért. Nyílt a réten annyi virág, mint erdőn a leveles ág.

– No – gondolta –, itt megállok, szedek egy csokor virágot!
S neki is látott nyomban, nem gyorsan, csak medve módra.
Egyszerre azonban a szemét mereszti: valami hegyeset lát
a fű közt meredezni!

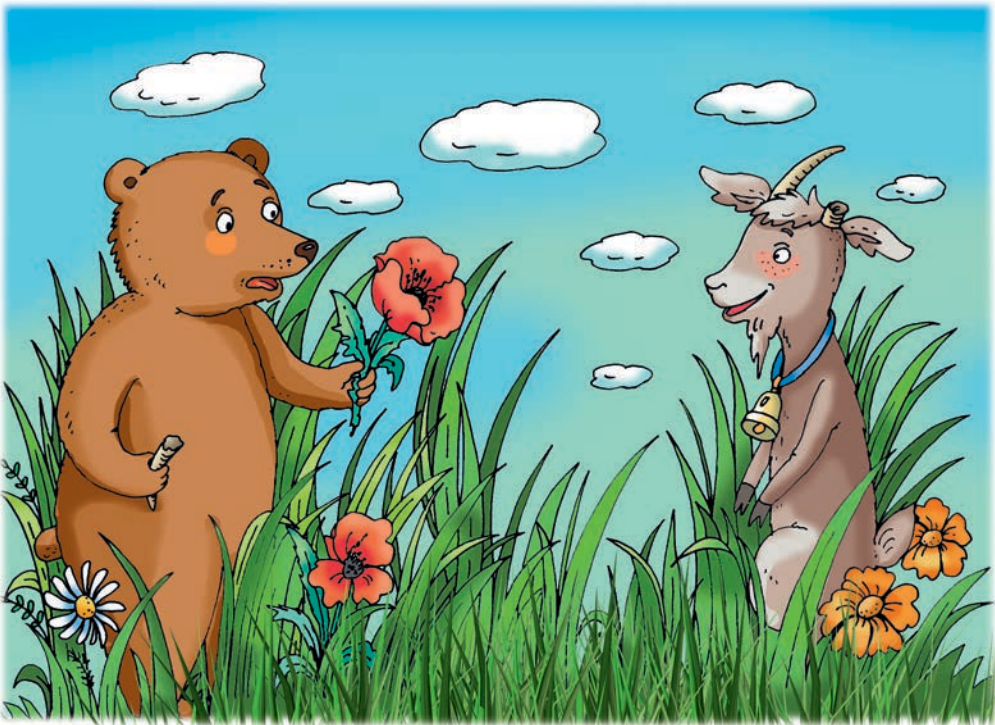
– Hát ez meg miféle? – szól megrökönyödve. – Tán kóró?
Majd elbánok vele! Semmi szükség az ilyen semmirekellőre,
az ilyen csúfságra...

S azzal odacammog, hogy tövestül kirántsa. De uramfia!
A kóró mekegni kezd, s fölugrik egy kecske! Szegénynek a
szarvát törte le a medve...

– Ó, te golyhó, hát nem vagyok én kóró! Hát nem látsz?
Vagy elment az eszed? Fél szarvval sétáljak most? Világ-
csúfja legyek? – támadt rá dühösen, s fújt bőszen a kecske.

A medve csak állt – hej, beborult a kedve.

– Én szerencsétlen, minek is születtem? – sóhajtott na-
gyot. – Mindig csak baj lesz abból, ha jót akarok. Nesze,

itt a szarvad. Ha tudnám, visszaragasztanám. Ha meghalok egyszer, neked adom a bundám...

Azzal fülét megvakarta, orrát megdörzsölte – és máris kicsordult a könnye.

A kecske észrevette:

– Ne sírj, no! – mekegte, és leszegte a fejét. Szörnyen megsajnálta a szomorú medvét.

– Szép szarvacska volt, igaz... Nem girbe, nem görbe. De ha sírsz-risz folyton, a másikat én töröm le. Gyere inkább, nyújtsd a mancsod, kössünk igaz barátságot!

Megörült nagyon a mackó.

– Köszönöm, hogy nem haragszó...

S mivel más nem jutott eszébe, egy pipacsot tűzött a csempe szarv helyébe.

Aztán összeölelkeztek, de úgy ám, hogy még a szőr is összekócolódott a medve feje búbján. S amikor hazament, csodálkozva látta, hogy semmi oka a búslakodásra: a mézecske édes, a napocska fényes, s micsoda csuda: nem szűk az odúja!

Mészöly Miklós

mék – megyek

golyhó – együgyű, bolondos

csempe szarv – törött (csorba) szarv

1. Miért volt rosszkedve a mese elején a medvének?
2. Kivel találkozott az erdő szélén? Mit tudott meg tőle?
3. Hogyan történt a medve és a kecske találkozása? Játsszátok el!
4. Dolgozzatok párban! Magyarázzátok meg a **medve módra** szókapcsolatot! Hogyan mozoghatott a medve, amikor a virágcsokrot szedte? Utánozzátok a medve mozgását!
5. A medve példája alapján fogalmazzátok meg, mit kell tenni, ha valakinek kárt okozunk!
6. Ti hogyan teszitek jóvá, ha valami rosszat tettetek?
7. Magyarázzátok meg, mi a különbség, ha valaki szándékosan vagy véletlenül okoz kárt másnak!

8. Te meg szoktad-e bánni, ha valami rosszat teszel? Mondj rá példát!

9. Helyesen cselekedett-e a medve, amikor bocsánatot kért a kecskétől? Válaszodat indokold meg!

10. Mit gondolsz, miért lettek jó barátok a medve és a kecske?

11. Vitassátok meg, miért és hogyan változott meg a medve a történet végén!

12. A felsorolt tulajdonságok közül írd ki külön azokat, amelyek a medvére és külön azokat, amelyek a kecskére illenek!

bánatos

figyelmetlen

jószívű

megbocsátó

vidám

szomorú

barátságos

morcos

dühös

hálás

13. Mondd másképpen!

világcsúfja

beborult a kedve

nyújtod a mancsod

TAVASZI DÚDOLÓ

Szállj ide,
szállj oda,
ez a virágszálloda.

Égre nyíló ablaka,
rétre néző ajtaja,
lepkeszárny-függönye,
a csillárja száz bibe.

Szállj ide,
szállj oda:
most nyílt meg a szálloda.

Simai Mihály

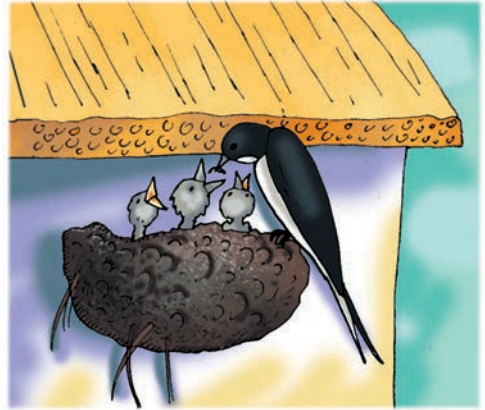
1. Olvasd el a vers ismétlődő sorait! Kihez szólnak ezek a sorok?
2. Olvasd el a vers szokatlan, játékos szavait!
3. Miért játékos a **virágszálloda** kifejezés? Van-e valami köze az igazi szállodához?

ERESZ ALÓL FECSKEFIA

Eresz alól fecskefia
ide néz, oda néz:
van-e hernyó, hosszú kukac,
ízebb, mint a méz?

Csőrét nyitja ám,
buzgón, szaporán.
Kis bendőbe mindenféle
befér igazán.

Weöres Sándor

1. Ezt a verset Kodály Zoltán megzenésítette. Keresd meg a neten, és hallgasd meg!
2. Másold le a verset szótagolva!

FECSKENÓTA

Zeng a fészek
reggel óta,
felcsendült a
fecskenóta:
– Csit-csivit,
csit-csivit!
Itt a tavasz!
Itt van, itt!

Megvan még a
régi ház,
bár megkopott
rajt' a máz.
Nosza, rajta!
Fecske módra
kimeszelik
nótaszóra:

– Csit-csivit, csit-csivit!
Itt a tavasz!
Itt van, itt!

Gazdag Erzsi

1. Mi jelzi a versben a tavaszt?
2. Nézz utána, miből készül a fecske fészke!
3. Készíts rajzot a vershez!

DARÁZS-GARÁZS

Volt egyszer egy darázs-garázs.
Élt benne négy fürkészdarázs.
Ahogy jött a tavasz-varázs,
kiszállt a négy fürkészdarázs.
Füsti fecskék ott cikáztak:
megcélozták mind a négyet...
Mecélozták: Hamm... bekapták.
– Üres lett a darázs-garázs.

Egy ötödik fürkészdarázs fürkésztútján kifürkészte: hol lappang egy üres lakás. Beköltözött családotul. És kiírta nagybetűvel: ÉN LAKOM ITT, DARÁZS BALÁZS! Így hát újra, így hát újra – teli lett a darázs-garázs!

Tamkó Sirató Károly

1. Mondd el, miről szól a vers!
2. Milyen szokatlan, játékos szavakat és kifejezéseket találsz a versben?
3. Keresd meg és írd ki azokat a szavakat és kifejezéseket, amelyek rímelnek az alábbi szóval!

darázs-garázs

FECSKEMADÁR

A fűzfák akkor bontották leveleiket. A patakparton zöldülni kezdett a csalán. Egy korai lepke tántorogva repült a napsugárban.

Mi a parton hevertünk. Meguntuk már a papírcsónakokat eresztetni. Néztük az eget, néztük a vizet; és jó volt elnyúlni a napon a tél sok köde, borulása után.

Egyszer csak barátom – Puskás Péter – felugrik, és felmutat a levegőbe. Elkiáltja magát:

„Fecskét látok, szeplőt hányok...” és szaladt a vízhez arcát megnedvesíteni. Én utána. Arcunkról lepergett a víz. Össze-nevettünk, mert nem volt szeplős egyikünk se.

A fecske pedig kanyarodott egyet a levegőben, leszállt a patak kiöntésére. Ivott a vízből, és csivitelve mondott valamit a siető kis hullámoknak.

Péter egy nagy, gömbölyű kavicsra mutatott:

– Eltalálnád?...

– El, de nem akarom. – És felvettem a kavicsot.

– Nem találnád el. Mondani könnyű...

A fecske még mindig ott totyogott a sáros kiöntésen. Nem figyelt ránk. Talán a fészekre gondolt, amelyet innét rak meg ragadós sárpéppel, talán a fiaira, akik majd lesznek...

A karom meglendült, a kő elrepült. A felrebbenő kis fecskét elcsapta a levegőben.

Dermedten néztünk egymásra. Vége lett a tavasznak egyszerre. A szám keserű lett, a szívem ijedt és nehéz.

– Te mondtad...

– Csak tréfáltam – dadogott barátom. Aztán rohantunk a fecskéhez.

Törékeny kis teste megvonaglott, szeme fájdalmasan pillantott még egyet-kettőt. Szárnyai szétterültek, mintha védeni akart volna valamit. Aztán nem mozdult többé.

Két vállamra pedig ólomcsizmával odaült a bánat.

Hogy repült még az előbb ez a kedves madár!... Hogy kiáltott csivitelve az ismerős vizeknek! Fészket akart rakni, és

most jóvátehetetlenül mindennek vége. Szemünket előntötte a könny, és nem néztünk egymásra.

Azóta a szívemhez nőtt nekem minden fecskemadár. Ha tavasszal érkezni látom: most is leveszem a kalapom, és most is elmondom az ősi köszöntőt.

Fekete István nyomán

1. Milyen az elbeszélés hangulata a fecske feltűnésekor? Válaszd ki a megfelelő szavakat, és indokold meg választásodat!

vidám

szomorú

gondtalan

gondterhelt

2. Milyen esemény változtatta meg az elbeszélés hangulatát?

3. Dolgozzatok párban! Képzeljétek magatokat a fiúk helyébe! Mit kellett volna másképp tenniük, hogy a fecske életben maradjon?

4. Bizonyítsátok be, hogy a fiúk megbánták tettüket!

5. Vitassátok meg a következő mondatot:

Minden ember felelős Földünk élővilágáért.

6. Írj néhány összefüggő mondatot arról, hogyan óvod a körülötted élő állatokat és madarakat!

FIGYELMEZTETÉS

Ha meglátom,
hogy lelövöd azt a madarat,
amelyik énekelve röpül át a világon,
vagy éppen pihen egy faágon,
cső csövön,
tő tövön,
kő kövön
nem marad –
és nem lehetsz barátom.

Zsirai László

1. Mire figyelmeztet versében a költő? Mondd el saját szavaiddal!

2. Dolgozzatok párban! Fogalmazzátok meg, hogyan kapcsolódik a vers az előző történethez!

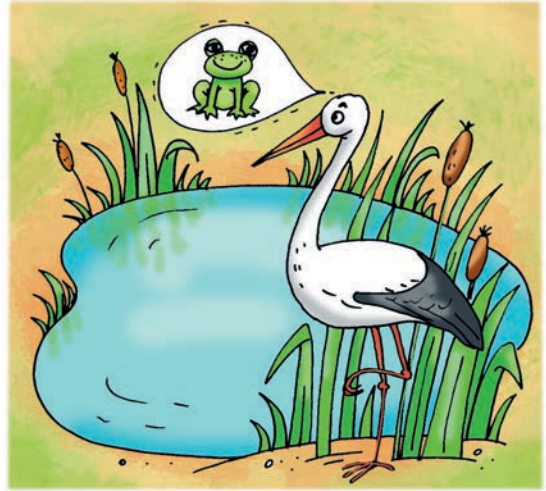
GÓLYA, GÓLYA

Gólya, gólya, hosszúláb,
hol kezdődik a világ?

– A tó szélén ring a nád,
ott kezdődik a világ...

Gólya, gólya, hosszúláb,
hol ér véget a világ?

– Ha az a tó enni ád,
egy tóból áll a világ.

Zelk Zoltán

MESE A KISGÓLYÁKRÓL

– Megjöttek a gólyáink! – újságolta Peti a szüleinek.

– Gyertek gyorsan, nézzétek meg! – s ahogy mentek az udvarra, már hallották a kelepelésüket.

– Kelep, kelep – csattogott a gólyapapa hosszú csőre –,
köszöntelek benneteket. Megérkeztünk. Szívesen fogadtok
ugye most is?

– Örülünk, hogy újra itt vagytok – köszöntötték őket.

– No apjukom – szólt a gólyamama –, nagytakarítással
kezdjük.

Úgy is volt. Nagy gonddal tettek-vettek a fészekben. Javították ott, hol a szél, eső megtépkedte. Takarítás után friss szénával, tollakkal bélelték.

– Szép tiszta, takaros lett az otthonunk – nézegették elégedetten.

– Úgy érzem, hamarosan lerakom a tojásokat. Fel kell készülnünk a költésre – mondta gólya néni és vágyakozva gondolt születendő fiókáira.

Amikor megtojta tojásait, mind a ketten türelmesen melengették testükkel.

Egyik nap a gólyapapa, ahogy ült a tojásokon, halk kopogást hallott, mely egyre erősödött. Mire gólyamama hazaért, már a fiókák gyenge hangját is lehetett hallani, amint társalogtak egymással:

– Kop, kop, nagyon szűk a hely idebent, igyekszem kifelé.

– Nekem is sikerül nemsokára feltörnöm a tojásom héját, s akkor ripsz-ropsz kint leszek – felelt a kis fióka a másik tojásból.

– Hallottad őket? – kérdezte párjától gólyapapa.

Vadul dobogott a szívük örömben, amikor mind a két fióka kidugta fejét, és így szóltak:

– Megszülettünk! De jó idekint! Szerbusztok mama és papa – s már kérték is az enivalót.

Hol a papa, hol a gólyamama repült el, s hozták a finom falatokat, békát, halat, siklót, éppen azt, amit találtak. A fiókák jó étvágyal nyeltek le mindent. Ettek, ittak és gyorsan növekedtek.

– Repülni tanultok – jelentette ki gólyapapa. – Itt az ideje, hogy szárnyra keljete.

A kiskölyvek féltek, de ügyesek voltak és hamar megtanulták, hogyan kell szárnyaikkal a levegőben tartani magukat.

– Csodálatos a levegőt hasítani! – kiáltották vidáman, és fáradhatatlanul röpködtek.

Amikor este a fészekben ültek, papájuk így oktatta őket:

– Reggel mi édesanyáttal korán elindulunk vadászni. Addig, míg nem jövünk haza és nem engedjük meg, hogy kirepüljétek, a fészekben maradtok. Megértettétek? Megkövetem, hogy szót fogadjatok. Így nem történhet baj!

– Megfogadjuk a tilalmadat – csipogták a fiókák, s így is tettek.

Egy idő után a szülők vadászni tanították a kis nebulókat.

– Nem, nem! – kiáltott rá gólyapapa a fiára, aki nagy szárnycsapással repült a meglátott zsákmány felé.

– Óvatosan, csendesen, vitorlázó repüléssel, hirtelen kell lecsapni az áldozatra. Ott egy béka, mutasd meg, fiam, mit tanultál!

S a kiskölyve ügyesen kapta el az éppen vízbe ugrani készülő varangyos békát.

– Ne nyeld le rögtön! Emelkedj fel vele a magasba! Élvezd a vadászat gyönyörűségét! – termett mellette gólyamama.

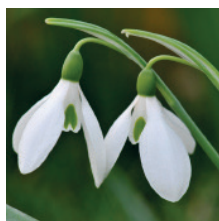
Mire eljött az ősz vége, a két kiskölyve sok mindent elsajátított a két szerető, gondos szülőtől.

Orsovai Mária nyomán

1. Hogyan rendezkedett be a vándorútról hazatért gólyapár?
2. Milyen munkamegosztással költötték ki kicsinyeiket?
3. Mivel táplálkoznak a kiskölyvek?
4. Hogyan tanulnak meg a kiskölyvek repülni és vadászni?
5. Bizonyítsd be a könyv szavaival, hogy a felnőtt gólyák szigorúan bánnak a kicsikkel!
6. Hogyan viselik el a kiskölyvek a szigorúságot?
7. Miért fontos, hogy szófogadó és megbízható legyen a gyerek? Vitassátok meg!
8. Gyűjtsetek mondókákat és gyermekdalokat a gólyáról!

ÉBRESZTŐ

Ébresztőt fújnak
fürgé rigók;
ledobja kertem a
hótakarót.

hóvirág

tőzike

Ébred a hóvirág,
körültekint,
meglesi alvó
testvéreit.

ibolya

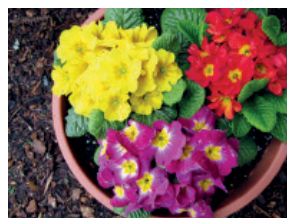

salamonpecsét

Parányi harangja
messzire cseng:
– Tőzike, ibolya
ne szenderegj!

téltemető

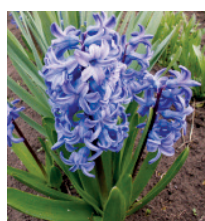

kankalin

Salamon pecsétje,
téltemető,
sáfrány és kankalin,
bújj csak elő!

bőrlevél

jácint

sáfrány

Bőrlevél, jácint,
ébredjetek!
Itt az ÉV reggele:
a kikelet.

Gyárfás Endre

1. Keresd meg azt a versszakot, amely a legelső tavaszi virágról szól!

2. Mondd másképp a szókártyákon levő szavakat!

kikelet

szendereg

3. Fejtsd meg a találós kérdést!

*Amikor a világ éled, kizöldülnek mezők, rétek.
Bimbó nyílik, rügy kipattan, hancúroznak a szabadban.*

KÉK

Kék a nyíló
len virága,
szitakötő
fényes szárnya,
búzavirág
cakkos szirma,
s csészémen is
kék a minta.

Kék a szilva,
kék a kökény,
kishúgomon
kék a kötény,
s tán a kék ég
festékcseppje
csöppent
a kék nefelejcsre...

Szalai Borbála

A KÉK MEG A SÁRGA

Egyszer két festékpötty – egy kék meg egy sárga – egymás mellé esett a papírra. Egészen közel, a szélük összeért.

– Nem menne kicsit távolabb? – mondta ingerülten a Kék.

– Menjen maga – válaszolta a Sárga –, s különben is, talán köszönne!

– Még hogy én köszönjek?! Egy Sárgának?! – morgott fitymálóan a Kék, és bizonyára lebiggyesztette volna a szája szélét, ha lett volna neki.

– Talán csak nem azt akarja mondani, hogy nekem kellene előre köszönnöm?

– De azt. Ha nem látná, én a Kék vagyok!

– Engedje meg, hogy föl kacagjak – mondta gúnyosan a Sárga –, hiszen maga a legközönségesebb szín a világon, nem is lehet egy napon említeni velem... és legyen szíves, ne könyököljön az oldalamba!

Először is maga könyököl az én oldalamba, másodszor pedig én színezem az eget, a tengert, a vizeket, a legszebb virágok kékek, és az emberi szemek közül is a kékek a legszebbek. Képzeld el egy sárga szemű embert... brr... vagy sárga vizet!

– Mégiscsak túlzás! Még hogy a kék virágok a legszebbek! Látott már maga kankalint? Meg őszi erdőt? Maga túl mohó. Beszínezi az egész eget meg a tengert, csupa kék mindenütt. Unalmas. Én mértéktartó vagyok, sohasem válok unalmassá... Kérem, ez mégiscsak disznóság, most már egészen belém mászik...

De a Sárgának nem volt ideje befejezni a mondatot, mert a két festékpötty összefolyt. A kisfiú, akinek az ecsetjéről lehullottak, meglátta őket, és így szólt:

– Nicsak, milyen szép zöld pötty!

Lázár Ervin

1. Hogy beszélt egymással a két festékpötty?
2. Vajon miért nem akartak egymásnak köszönni?
3. Hogyan bizonygatta a kék szín, hogy ő szebb, mint a sárga?
4. Mi volt a véleménye a kék színről a sárgának?
5. Tegyel igazságot közöttük! Mondd el a véleményed a két színről!
6. Milyen meglepő fordulattal ért véget a mese?
7. Ismersz-e még olyan mesét, amelyben rossz vége lett a vitatkozásnak?

SÁRGA

Ha virít a pitypang,
sárga a virága.
Sárga minden napraforgó
kalapkarimája.
Sárga a kis méhek
összegyűjtött méze,
kiskacsáknak, kislibáknak
sárga a pihéje.
Zizegő búzának
sárga a kalásza,
s arany-sárga napsugarak
csurdognak rája.

Szalai Borbála

A KISFIÚ, AKI IBOLYÁT LÁTOTT

A kisiú hazafelé lépegetett az óvodából. Az utca fölött rigók röpdöstek át egyik kertből a másikba. A kertekből innen is, onnan is kesernyés füstszag érzett.

– Égetik a tavalyi lombot – állapította meg a kisiú, ahogy kíváncsian ide is, oda is be-bekukkantott a kerítések résein.

„Zöldül már a fű. Szép zöld lesz újra minden” – gondolta a kisiú. És megállt.

A zsendülő fű között, a kerítésen túl, alig karnyújtásnyira icipici, kék színű ibolya nézett szembe vele.

– Hát ezt hazaviszem édesanyámnak – határozta el a kisiú, s már nyúlt volna is, hogy leszakítsa.

– Ne szakíts le, kisiú! – szólalt meg az ibolya, olyan hal-kan, hogy csak a kisiú hallhatta.

Erre valaki nagyokos azt mondaná, hogy az ibolya nem tud beszélni. De én állítom, hogy tud beszélni. Tanúm rá a kisiú, aki hallotta. És magam is számos történetben, mesében hallottam, olvastam, hogy a virágok beszélgettek. Még a tévében is láttam, hallottam, s éppen az ibolyát hallottam beszélni. A hóvirággal beszélgetett.

Csak hát tudni kell meg is hallani az ilyen finom hangokat. A kisiú meghallotta.

– Miért ne szakítanálak le? – nyúlt be a kisiú a rácsos lécek között.

– Mert még kicsi vagyok, ki sem nyíltam egészen. Különben is, lopni szégyen.

– Szégyen? – torpant meg a kisiú.

– Egyenesen bűn.

– Egy ilyen kis virágot is?

– Azt is. Kicsi szégyen. Kicsi bűn.

– Pedig nagyon szerettelek volna hazavinni édesanyámnak.

– Várd meg, amíg kinyílok egészen!

– Akkor nem lesz szégyen, nem lesz bűn?

- Nem, ha megkéred a bácsit.
- Melyik bácsit, azt a gereblyést ott, aki a tüzet rakja?
- Azt.
- Kérni nem bűn?
- Nem.
- Nem is szégyen?
- Nem is szégyen.
- Akkor jó, megvárom,

amíg kinyílsz egészen.

– Köszönöm – mondta a kis ibolya a kisfiúnak – , de hogy ne menj üres kézzel, itt egy levelem, ezt vidd el édesanyádnak.

– Kösz – mondta a kisfiú. – Viszontlátásra!

De szedte is már a lábát szaporán, mert a beszélgetéssel eltelt az idő, s az édesanyja már biztosan várja a sarkon. Várta is.

– Hát te hol maradtál, kisfiam?

– Láttam neked egy szál ibolyát, de még nem nyílt ki egészen. Addig is ezt a levelet küldi szeretettel.

– Hát ez valóban ibolyalevél, köszönöm – mondta az édesanyja, s nemcsak kézen fogta, mint máskor, hanem egy picit ölbe is kapta az ő kisfiát, aki olyan kedves volt, hogy látott neki egy szál ibolyát.

Kányádi Sándor

1. Kinek szerette volna leszakítani az ibolyát a kisfiú?
2. Mire kérte az ibolya a kisfiút?
3. Mit mondott az ibolya a lopásról? Válaszd ki a szókérdőjelekről!

szégyen

nem szabad

nem illik

bűn

csúnya dolog

4. Mit javasolt a virág a kisfiúnak?
5. Mit mondott az ibolya a kérésről?
6. Mit kapott ajándékba a kisfiú az ibolyától?
7. Miért mondott köszönetet az ibolya a kisfiúnak?
8. Hogyan fogadta a kisfiú édesanyja az ibolyalevelet?

VIRÁGOSAT ÁLMODTAM

Édesanyám,
virágosat álmodtam,
napraforgó-
virág voltam álmomban,
édesanyám,
te meg fényes nap voltál,
napkeltétől
napnyugtáig ragyogtál.

Ágh István

KÖSZÖNTŐ

Gyöngyharmatos hajnalba
kivirult a hajnalka.
Kivirult szép hajnalkák
köszöntsétek jó anyát!

Népköltés

APÁMÉRT S ANYÁMÉRT

Apámért s anyámért
mit nem cselekedném:
tengernek a habját
kanállal lemerném.

Tenger fenekiből
gyöngyszemeket szednék,
apámnak s anyámnak
gyöngybokrétát kötnék.

Népdal

tenger fenekiből: tenger mélyéről

gyöngybokrétát: gyöngyökből álló csokrot

E népdal a szülők iránti határtalan szeretetről szól. Tudjuk, hogy az igaz szeretetnek semmi sem lehetetlen. Ezért nem érezzük túlzónak a népdalba foglalt ígéreteket.

Soroljátok fel, mi az, amit a népdal szerzője megtenne szüleiért!

ANYA UJJAI

Amikor még kistrügy voltam,
este anyámhoz hajoltam,
s mondtam: Anya, ne varrj már ma,
fektesse be a puha ágyba.
Mint a virág, nyílt tíz ujja,
suhant lágyan homlokomra:

volt egyem: simogatás,

kettem: borogatás,

hármam: szelídség,

négyem: játék,

ötöm: mese,

hatom: béke,

hetem: csibepuhaság,

nyolcam: almafavirág,

kilencem: bársony,

tízem: nyugodt álom.

Szabó István

1. Mihez hasonlítja a költő a gyereket a vers első sorában?
2. Mi jut eszébe a gyerekeknek az anya tíz ujjáról?

KÖSZÖNTŐ

Már megjöttünk ez helyre,
anyánk köszöntésére.
Anyám, légy reménységben,
köszöntlek egészségben.

Amennyi a zöld fűszál,
égen ahány csillag jár,
májusban a szép virág:
annyi áldás szálljon rád.

Népköltés

VIRÁG VAGY FARKAS?

Két fiú ment hazafelé az iskolából, Szergejke és Mikola. Szergejke vidám volt. Három alkalommal szólította fel a tanító néni. Kitűnő jegyet kapott.

Mikola viszont szomorú volt. Háromszor hívták ki a táblához. Rosszul felelt, és a tanító néni kettést írt az osztálykönyvbe. Sőt így szólt hozzá:

– Ha találkozom a mamáddal, elmondom neki, hogyan tanulsz.

Meleg, tavaszias idő volt. Ragyogott a napfény. A kék égen egy fehér báránnyelű felhő úszott. Szergejke gyönyörködött a felhőben és így szólt:

– Nézd, Mikola, milyen szép felhő! Olyan, mint egy fehér rózsza. Nézd, szétnyíltak a szirmai, milyen kedvesek! Mintha reszketnének a szélben.

Mikola hosszasan nézte a felhőt. Aztán így dörmögött:

– Hol vannak ott szirmok? És hol van ott rózsa? Olyan az a felhő, mint egy farkas. Nézd, ott, azon az oldalon van a feje. Most kiengedte a karmait. Mintha rá akarná vetni magát valakire.

A fiúk sokáig nézték a felhőt. Egyikük nyíló virágnak, másuk dühös farkasnak látta.

V. Szuhomlinszkij

1. Milyen volt a hangulata Szergejkének és Mikolának?
2. Mi okozta az eltérő hangulatot?
3. Hányszor feleltette a tanító néni Szergejkét és Mikolát?
4. Melyik kisfiú mamájával akart beszélni a tanító néni?
5. Keresd meg a szövegben azt a bekezdést, amelyikben Szergejke a bárányfelhőről beszél Mikolának!
6. Milyennek látta a bárányfelhőt Szergejke, és milyennek Mikola?
7. Mi lehetett az oka, hogy másnak látták ugyanazt a felhőt?
8. Írd ki a szövegből a **mit csinált?** kérdésre felelő szavakat!
9. Gyűjts rokon értelmű szavakat!

vidám

szomorú

A BOLDOGSÁG

A boldogság, az bársony,
ölbe vesz, elaltat,
ringat és sose faggat.

Az öröm gidalábon
ugrik a lány nyomába –
a bánat mindig sánta.

Nem járok már bicegve,
ugrálok kecskelábon –
az út alattam bársony.

Zelk Zoltán

NÉMA TULIPÁN

Mondanom sem kell, mindenki tudja, hogy a virágok az illatukkal beszélgetnek. Amelyik virágnak nincsen illata, az néma. Ilyen a tulipán is. Néma. Még suttogásnyi illata is alig van egyik-másiknak.

De nem volt ez mindig így, nem bizony. Valamikor, a kezdet kezdetén úgy illatozott minden virág, hogy a méhek már jó hajításnyiról megérezhették, „meghallhatták”, merre van a rezeda, a jácint vagy éppen a tulipán.

De volt egy kertész, egy nagyon sürgő-forgó emberke. Szakálla térdét verte a fejében fészkelő nagy bölcsességtől. Volt ennek a fura kertésznek egy csodálatosan szép virágoskertje, telides-teli mindenféle fajta, szebbnél szebb, illatosabbnál illatosabb virággal. Örült a kertész a kertjének, művelte is tőle telhetően. Öntözte, kapálta, karózta, nyeste. Csak azzal nem volt kibékülve, hogy ahány virág, annyi illat. Bántotta az orrát az illatok sokasága. Egyedül a bazsalikom illatát szenvedhette. S elhatározta, hogy bazsalikomillatúvá varázsolja az egész kertet. Bazsalikomillatúvá minden virágot.

Megszeppentek a virágok, amikor kertészük szándékát megneszelték. Tudták, hogy amit a fejébe vesz, abból bizony nem enged. Tűzön-vízen keresztülviszi.

De maguk a bazsalikomvirágok sem örültek.

Hogy jöhet ahhoz például holmi kis, kavicsok közt kapaszkodó puskaporvirág vagy – rágondolni is rossz – a szagos müge, hogy egyszerre csak bazsalikomillatú legyen?

Féltékenyek lettek az illatukra.

Szomorúság szállott a kertre, amikor megjelent a kertész egy hatalmas szívókával meg egy ennél is hatalmasabb illatpumpával.

Legelőször a tulipán illatát szívta ki. Majd vette a pumpát. De a tulipán ökölbe zárta szirmait, s megrázta magát. Hiába mesterkedett a kertész, a bazsalikomillat nem fogott a tulipánon.

Dühbe jött, toporzékolt a kertész. Olólóval, késsel, kaszával fenyegetőzött. De hiába.

A tulipán inkább néma maradt, de nem vette föl a bazsalikom illatát. Illat helyett most gyönyörű színekkel mutatta az utat az elbizonytalanodó méheknek, pillangóknak és más röpdöső szorgoskodóknak.

Meghökken a kertész. Elámult, még a száját is tátva felejtette a nagy álmélgodástól. A megmaradt illatú virágok pedig valóságos illatzivatart zúdítottak rá. Mukkanni sem volt ideje a kertésznek. Úgy maradt, ahogy volt ámultában. Most is ott áll kerti törpévé zsugorodva, s a tulipánok gyönyörűbbnél gyönyörűbb színekben pompázva némán mosolyognak össze a feje fölött.

Kányádi Sándor

1. Mit határozott a kertész a virágairól?
2. Mit szoltak a tervhez a virágok?
3. Hogyan kezdett hozzá elképzelése megvalósításához?
4. Hogyan állt ellent a kertész szándékának a tulipán?
5. Mivel pótolta elvesztett illatát a tulipán?
6. Mondd el, mi lett a mesebeli kertész sorsa!

MIÉRT ELTÉRŐ SZÍNŰEK A VIRÁGOK?

A virágok feltűnő színei a rovarokat csalogatják. A méhek, darazsak és a többiek azért fontosak, mert ők viszik a testükre tapadt virágport egyik növényről a másikra, beporozzák őket, és ezzel elősegítik, hogy a virágok helyén gyümölcsök, bogyók nőjenek. A rét felett repülő rovarok már messziről látják: ott nyílik a piros pipacs, emitt hintázik vékony szárán a kis kék búzavirág, és a tocsogók kék vizében virít, sárgállik a gólyahír.

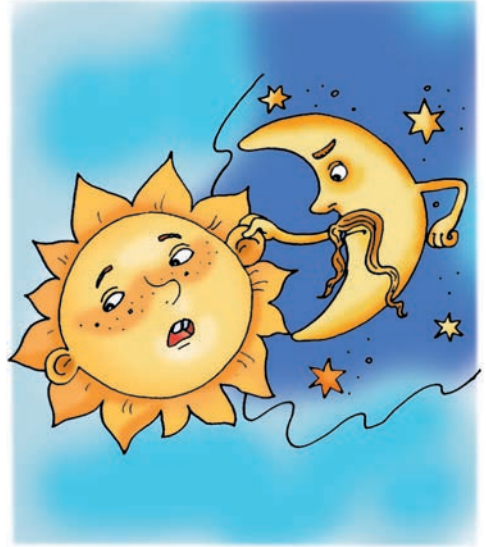
S. Csóka Eszter

MESE A NAPRÓL

Egyszer a Nap elgondolta:
Nem megy le, még fentmarad,
És elnézi, hogy a téren
A fiúk mint játszanak.

Már fáradtan nézegették
A gyerekek az eget:
Máskor már, ilyenkor, régen
Koromsötét este lett.

Jó volna már ágyban lenni...
Az ám, de még Nap ragyog! –
Jött a Hold és fülönfogta
Az engedetlen Napot.

Darázs Endre

HOL VAN A NAP ÉJJEL?

A Nap minden este lenyugszik. Nyáron későn, télen korán. Úgy látszik ilyenkor, mintha nyugaton a föld alá merülne. Pedig tévedés. Nem a Nap mozog az égen, hanem a Föld forog! Jegyezd meg: a Föld gömbölyű. Ezért egyszerre csak az egyik felét sütheti a Nap. Ahogy a Föld forog, nálunk a Napot lenyugodni látjuk, de máshol éppen akkor kel fel. Sőt mindig van olyan hely a Földön, ahol az emberek feje búbját világítja meg! Mikor nálunk éjszaka van, és alszunk, a földgolyó másik felén a gyerekek vidáman játszanak.

S. Tóth László

Mondd meg, melyik állítás igaz és melyik hamis!

- a) A Nap este a föld alá merül.
- b) A Nap mozog az égen.
- c) A Föld gömbölyű.
- d) Nem a Nap mozog az égen, hanem a Föld forog.

A HOLD RUHÁJA

Egy napon a Hold is ruhát akart viselni, mint az emberek a földön.

Elment a szabóhoz. A szabó mértéket vett, és megkérte a Holdat, hogy öt nap múlva jöjjön újra.

Amikor a Hold öt nap múlva fel akarta próbálni a ruhát, túl szűknek és túl rövidnek találta.

– Valószínűleg tévedtem – gondolta a szabó, és újból mértéket vett. – Gyere ismét öt nap múlva! – mondta.

Amikor elérkezett az idő, a Hold útnak indult, de a ruha most sem volt jó. Még mindig túl szűk és túl rövid volt.

– Úgy látszik, megint tévedtem – sóhajtozott a szabó. Megkérte a Holdat, hogy várjon még öt napig.

A szabó átalakította a ruhát.

Öt nap múlva a Hold lehengeredett az égről, mert olyan kerek volt, mint a cipó. A ruha most sem állt jól rajta.

– Kedves Hold – szólt a szabó –, én nem tudok neked ruhát varrni! Egyszer vékony vagy, aztán meg vastag, egyszer nagy vagy, aztán újra kicsi.

És mert a szabó nem tudott a Holdnak megfelelő ruhát varrni, azért még a mai napig sincs ruhája.

Orosz népmese

1. Miért nem lehet ruhát varrni a Holdra?
2. Hogyan változott a Hold? Olvasd el az utolsó előtti bekezdést!
3. Hogyan beszélt a szabó a Holddal a ruhapróbák alatt? Keresd a megfelelő választ!

haragosan

udvariasan

türelmetlenül

megértően

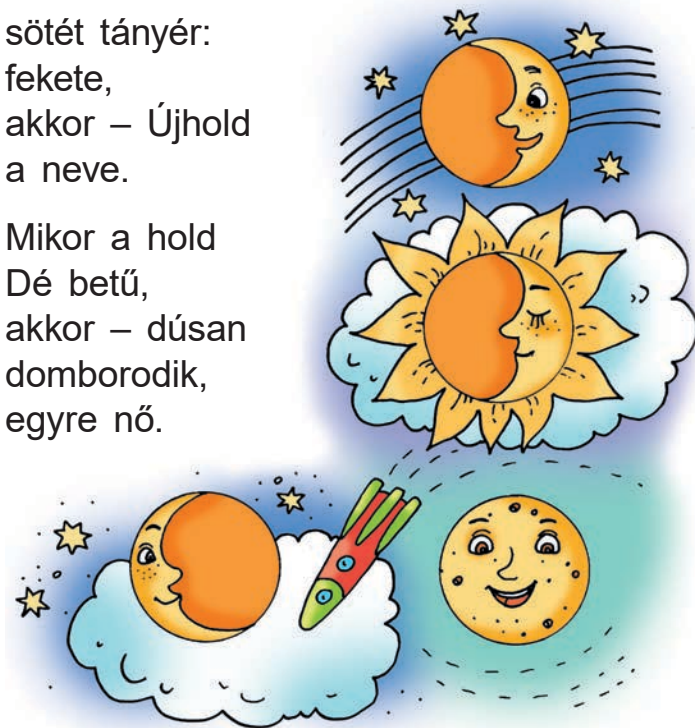
4. Fejtsd meg a találós kérdést!

*Mikor fekszel, akkor kél,
egyszer egész, máskor fél.
Nincsen tüze, mégis lámpás,
a vándornak égi áldás.*

A HOLD

Mikor a hold
sötét tányér:
fekete,
akkor – Újhold
a neve.

Mikor a hold
Dé betű,
akkor – dúsan
domborodik,
egyre nő.

Ha a hold
fehér tál
– Telihold
a
neve már.

Mikor a hold
Cé betű,
akkor szegény
– cingárokodik,
csökkenő.

És ha újra
fekete,
újra
– Újhold
a neve.

Tamkó Sirató Károly

A HOLD MEG A NAP

Valamikor, réges-régen a Napnak tenger sok gyereke volt. Ha sétálni vitte őket, olyan meleg lett a földön, mint egy kemencében. A Holdnak ma is megvan minden gyereke: ezek a csillagok.

Hallgassátok csak, micsoda ravaszságot eszelt ki a Hold, hogy elpusztítsa a Nap gyerekeit. Így szólt egyszer a Naphoz:
– Dobjuk vízbe a gyerekeinket!

A buta Nap beleegyezett. Amikor eljött az ideje, a Hold elbújtatta a gyerekeit, és fehér kavicsokat dugott helyettük a zsákba. A Nap nem vette észre, és ahogy megbeszélték, csakugyan a gyerekeit dugta a zsákba. Aztán fölkerekedtek, és kimentek a folyóhoz.

Először a Hold dobta a folyóba a zsákját a kavicsokkal. A Nap meg ostobán utánozta, és a gyerekeit dobta a folyóba. Azután mind a ketten hazamentek.

Másnap reggel egyedül jött föl az égre a Nap. De éjszaka a Hold úgy ragyogott, mint régen: körülötte a nagy csillagsereggel.

Dúlt-fúlt ám mérgében a Nap, szidta a Holdat, hogy becsapta. Miatta dobta a vízbe a gyerekeit. A Hold azzal védekezett, hogy a Nap gyerekei nem pusztultak el: hallá változtak, ott élnek a vízben.

A Nap azóta is haragszik a Holdra. Ezért kergeti körbe-körbe az égen.

Aki nem hiszi, járjon utána!

Indián mese

1. Milyen ravaszságot eszelt ki a Hold, hogy elpusztítsa a Nap gyerekeit?
2. Hogyan csapta be a Hold a Napot?
3. Mit tett a Hold a zsákjába?
4. Mi lett a Nap gyerekeivel?
5. Mit tesz haragjában a Nap?
6. Mondd más szóval!

tenger sok

kieszelt

fölkerekedett

mérgében

A FARKASTANYA

Egyszer volt, hol nem volt, még az Óperencián is túl, volt egy tojás. Ez a tojás megindult világra. Görgött, görgött, egyszer előtalált egy rucát. Azt kérdi tőle a ruca:

- Hova mégy, tojás koma?
- Megyek világgá.
- Én is megyek, menjünk együtt.

Mennek, mendegélnek, előtalálnak egy kakast.

- Hova mentek, ruca koma?
- Megyünk világgá.
- Én is megyek, menjünk együtt.

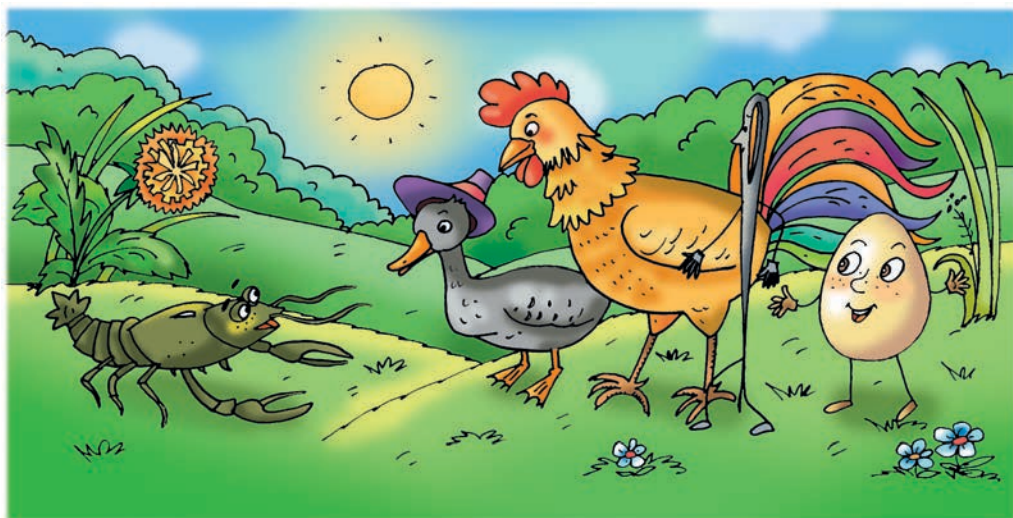
Megint mennek, mendegélnek, előtalálnak egy varrótút.

- Hova mentek, kakas koma?
- Megyünk világgá.
- Én is megyek, menjünk együtt.

Megint mennek, mendegélnek, előtalálnak egy rákot.

- Hova mentek, tű koma?
- Megyünk világgá.
- Én is megyek, menjünk együtt.

Megint mennek, mendegélnek, előtalálnak egy lovat, végre pedig egy ökröt.

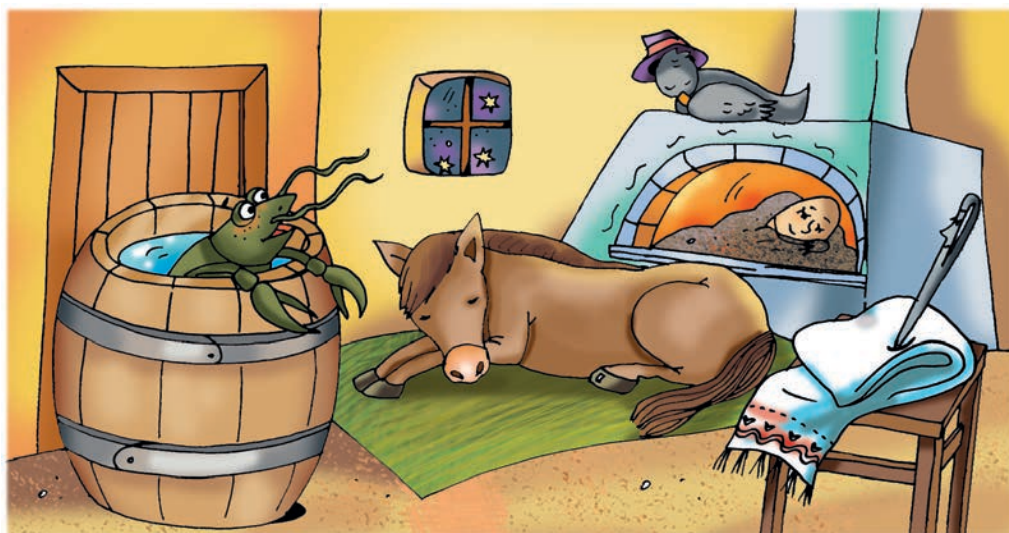

Mentek aztán, mendegéltek, egyszer rájuk esteledett. Ott volt egy kis ház, abba bementek. Ki-ki lefeküdt a maga helyére. A tojás belefeküdt a tüzes hamuba. A ruca meg a kakas felültek a kandalló tetejére. A rák belemászott egy dézsa vízbe. A tű a törülközőbe szűrődött belé. A ló lefeküdt a ház közepébe, az ökör meg a pitvarba.

Egyszer jön ám haza a tizenkét farkas, akiké a kis ház volt. A legöregebb már messziről elkezdett kiabálni:

– Phü-phü, de idegen szagot érzek, ki mer bemenni?!

Volt köztük egy hányaveti, az azt mondta, hogy ő bemegy, ha ezer ördög van is odabent, nem fél ő semmitől.

Be is ment. Hogy az övék volt a ház, egészen tudta a dörgést, mi hol áll. Legelőször is a kandalló tetején kereste a gyújtófát, hogy majd mécset gyújt, de a kakas meg a ruca elkezdtek lármázni; akkor belenyúlt a hamuba, hogy majd parazsat keres, de a tojás elpukkant; szaladt a dézsához mosakodni, ott meg a rák csípte meg ollójával; azután szaladt a törülközőhöz, ott meg a tű szúrta meg; nagy ijedten a ház közepére ugrik, ott a ló rúgja oldalba; amint szaladt kifelé, az ökör is nekiesett, felkapta a szarvára, az udvar közepére lökte.

Erre elkezdett ordítani, mint a fába esett féreg; szaladt a többi farkashoz.

– Jaj, fussunk, fussunk! Égszakadás, földindulás! Valamennyi ördög, mind odabent van!

Nyúlok a hamuba,
meglőnek puskával.
Szaladok dézsához,
megvágna ollóval.
Kapkodok kendőhöz,
banya szúr tűjével.
Futok ajtó mellé,
kilöknek lapáttal.
Szaladok pitvarba,
vesznek vasvillára!
Egy kiált: Hep-hep-hep!
Más ordít: Add feljebb!
Akkor nagyot estem,
bezzeg jaj volt nekem!

Akkor nekiindultak, még most is szaladnak, ha meg nem álltak.

Arany László

1. Sorold fel, milyen állatok csatlakoztak a tojáshoz!
2. Hová mentek az állatok?
3. Mi csatlakozott még hozzájuk az állatokon kívül?
4. Keresd meg a neten, milyen állat a ruca!
5. Számold meg, hány állat van összesen!
6. Döntsd el, hogy melyik állítás igaz, melyik hamis!
 - a) A tojás befeküdt a tüzes hamuba.
 - b) A rák felült a kandalló tetejére.
 - c) A ruca és a kakas lefeküdtek a ház közepére.
 - d) A ló belebújt a dézsába.
7. Mondd el, ki hol helyezkedett el a házban!
8. Hányan voltak a farkasok összesen?
9. Mitől ijedt meg a házba lopakodó farkas?
10. Olvasd el a menekülő farkas panaszát! Mondd el, kiknek képzelte az őt támadó vándorokat!

A RÓKA ÉS A FARKAS CSIKÓT VESZ

Elindult a róka csikót venni a farkas komájával. Látják, hogy ott legel a ló a fiával a réten. Kérdi a róka a kancalótól:

– Eladó ez a csikó?

Azt mondja a ló:

– Eladó, hanem a hátulsó jobb lábam patkójára van az ára írva.

Azt mondja a róka:

– Én nem tudok olvasni, de farkas komám tud, az majd elolvassa, hogy mi az ára.

A ló felemelte a hátsó lábát, odament a farkas, el akarta olvasni, de a kancaló jól orron rúgta, hogy gombolyagba tekerődött. A róka meg elszaladt, csak messziről nevette. Mikor a farkas feljőzanodott, odament a rókához. Kérdi tőle a róka:

– Na, komám, ízlett-e a csikóhús?

A farkas nem tudott semmit se szólni erre, csak elólálkodott.

Népmese

1. Valóban el akarta adni a kancaló a fiát? Mondd el a véleményedet!
2. Mi bizonyítja, hogy a róka kitalálta a ló szándékát?
3. Válaszd ki a szókártyákról a róka és a farkas tulajdonságát!

ostoba

buta

okos

hiszékeny

ravasz

óvatos

CSIKÓ

Csudaszép a csikó,
csillagszeme párás,
dibeg-dobog a patája,
homloka lámpás.

Buda Ferenc

AZ OKOS LEÁNY

Hol volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl, volt egyszer egy okos leány. De ez olyan okos volt, hogy az okosságának a híre még a királyhoz is eljutott. A királynak annyit beszéltek a fülébe a leányról, hogy befogatott a hintóba, a leányért küldött, s elhozatta az udvarába.

Felviszik a leányt a palotába, ott a király fogadja, s mondja neki:

– Na, te leány, hallottam a híret a nagy eszednek, hát ha olyan nagy az eszed, van nekem a padláson százesztendős fonalam, fonj nekem abból aranyfonalat.

Felelte a leány:

– Felséges királyom, életem-halálom kezébe ajánlom, van az édesapámnak százesztendős sövénykerítése, csináltasson nekem abból orsót, s akkor én is megfonom az aranyfonalat.

Tetszett a királynak ez a felelet, s mindjárt más kérdést gondolt ki.

– Hát jól van, leányom, az első kérdésekre jól megfeleltél, mondok mást. Van nekem a padláson száz lyukas korsóm, foltozd meg azokat.

– Én jó szívvel – mondta a leány –, csak elébb felséged fordíttassa ki a korsókat, mert azt tudja bizonyosan, hogy semmit sem szoktak a színéről foltozni, hanem a visszájáról.

Mondja a király:

– Okos volt a második felelet is. Még adok neked egy kérdést, s ha arra is megfelelsz, itt a kezem, feleségül veszek.

– Csak mondja, kedves királyom.

– Hát én azt mondom, hozz is, meg ne is, legyen is, meg ne is.

Gondolkozik egy kicsit a leány, azzal kifordul az ajtón, megy a konyhába, ott a szakácsnétól kér két szitát. Aztán megy az udvarra, ott éppen röpködött egy sereg galamb, megfogott egyet, a két szita közé tette, úgy ment fel a király színe elé.

– Itt van, felséges királyom.

Fogja a király a két szitát, hogy megnézze, mi van benne. Abban a pillanatban a galamb kirepült.

– Na, lássa, felséges királyom, hoztam is, meg nem is, volt is, nincs is.

De már erre olyan erősen megtetszett a királynak a leány, hogy egyszeribe hívatta az udvari papját, összeesküdött a leánnyal. Elő a cigányokkal, lett nagy lakodalom, eltartott egy hétig, talán kettőig is.

Én is ott voltam, s egy jót táncoltam.

Aki nem hiszi, járjon utána.

Népmese

1. Miért hozatta az udvarába a leányt a király?
2. Miből akart vele aranyfonalat fonatni?
3. Olvasd fel, mit válaszolt a leány a királynak!
4. Mi volt a király második kérése?
5. Miért volt okos a leány válasza?
6. Meséld el, hogyan teljesítette a leány a király harmadik kérését!
7. Gyakorold a szókértőkéken levő szavak helyes kiejtését!

fogadja

mondja

fonj

mindjárt

tudja

megtetszett

egyszeribe

MÁTYÁS KIRÁLY ÉS A SZEGÉNY FAVÁGÓ

Egyszer Mátyás király, hogy, hogy nem, eltévedt egy erdőben. Leszakadt a nagy úri társaságtól, akikkel együtt vadászott. Ment erre is, ment arra is, de sehogy nem talált ki a rengetegből. Igen megörült, amikor rátalált egy rongyos favágóra.

- Segítsen az Isten, te favágó! – köszöntötte a király.
- Hát bizony jól tenné, ha megsegítene, mert igen rám férne egy kis segedelem – mondta a favágó.
- Van-e családod, jóember? – tudakolta a király.
- Van, hála Istennek. Hat fiam, s hat lányom van, uram.
- Szép fészekalja! – mondta elismeréssel a király.
- Sok a szájl! – panaszkodott a favágó.
- Te, szegény favágó! Kivezetnél-e engem ebből az erdőből? Egyedül sehogy nem találok ki.
- Nem érek én rá az urat vezetgetni.
- Jól megfizetem, csak vígy ki innen!
- Hát, az más! – mondta a favágó. Befogta a lovát, felültette Mátyást a szekereire, s elindultak ki az erdőből. Útközben megkérdezte a király:

- Mondd, jóember, valaha életedben jártál-e más vidéken?
 - Nem én, uram. Soha, sehol nem jártam.
 - Hát a királyt már láttad-e valaha?
 - Nem én uram, soha nem láttam, de nagyon szeretném megérni, hogy láthassam.
 - Na, most megláthatod! – mondta az öregnek Mátyás.
 - Amikor az erdőből kiérünk, ott rettentő sokan lesznek. Ott lesz a király is. Az emberek, amikor meglátják a királyt, mind lekapják a kalapjukat, egyedül a király lesz kalapban.
- Ki is érték erre az erdőből. Tengernyi nép volt ott. Amikor meglátták a királyt, mind lekapták a fejrevalójukat. Megszólalt a szegény favágó:
- Nézz oda, uram! Mindenki hajadonfővel van, csak mi ketten vagyunk kalapban. Hát most melyikünk a király? Én vagy te?
 - Hát egyikünk biztosan az! – felelte Mátyás, s jót nevetett az ember együgyűségén. Egy zacskó aranyat nyomott a markába fizetségül, amiért kihozta a rengetegből.

Népmese

1. Keresd meg a mesében, hogyan köszöntötte a király a favágót!
2. Hány gyereke volt a szegény favágónak?
3. Mit jelent a **sok a száz** kifejezés?
4. Olvasd fel, mit kérdezett útközben a favágótól a király!
5. Miről kellett volna felismernie a királyt?
6. Állítsd időrendbe a mondatokat!
 - a) A favágó kivezette a királyt az erdőből.
 - b) Megörült, amikor rátalált egy rongyos favágóra.
 - c) A király egy zacskó aranyat nyomott a favágó kezébe.
 - d) Mátyás király vadászat közben eltévedt.
7. Írd ki az első és az utolsó bekezdésből a **mit csinált?** kérdésre felelő szavakat!
8. Gyakorold az alábbi szavak helyes kiejtését!

eltévedt

leszakadt

segítsen

mondta

fészekalja

meglátják

fizetségül

IDŐJÓSLÁS

Mátyás király útra készülődött. Megkérdezte hát udvari csillagászt, milyen idő várható.

A csillagász elővette a látcsövét, vizsgálódott valamelyest a derült égen, aztán így szólt:

– Minden jel arra mutat, hogy szép idő lesz.

A király annyira bízott a csillagászában, hogy még kabátot sem vitt magával.

Ahogy mentek, egy rétre értek. Azon a réten egy juhász legeltette a nyáját. Mikor a szamár meglátta a díszes kíséretet, hátracsapta a fülét és harsányan hármat ordított.

– Mit hirdet a szamarad? – kérdezte tréfásan a király a juhászt.

– Amikor ilyenformán ordít, mindig eső lesz – felelte a juhász.

De a király nem hitt neki. Nem haladtak egy félórányit sem, nyakukba zúdult egy kiadós nyári zápor. A király bőrig ázott, és nagyokat tüsszentgetett.

Ki is mondta az ítéletet:

– A csillagász szamár, s a szamár csillagász.

Kolozsvári Grandpierre Emil nyomán

látcső: távcső

1. Hogyan állapította meg a várható időt a csillagász?
2. Mit mondott az időjárásról a juhász?
3. Mit jelent a mese utolsó mondata?

A népi megfigyelések szerint az állatok viselkedésükkel előre tudják jelezni a várható időjárást. Esőt jelent például, ha a fecskék alacsonyan repülnek vagy ha csípnek a legyek.

Milyen más jelei vannak a várható időjárásnak? Kérdezd meg szüleidet, nagyszüleidet! A válaszokat beszéljétek meg a tanórán!

MI ÉR A LEGTÖBBET?

Egyszer Mátyás király vendégül látta kedves juhászát. Amikor már ettek, ittak, azt mondta a király:

– Gyere, fiam, mutatok neked valamit!

Azzal Mátyás bevezette a juhászt a kincseskamrába. Annyi volt ott az arany meg a gyémánt, hogy reggelig se lehetne elbeszélni.

A király azt kérdezte a juhásztól:

– Mondd, fiam, mennyit érhet ez a sok kincs?

– Bizony sokat, felséges uram! De egy jó májusi eső mégiscsak többet ér!

– Hogyhogy, fiam?

– Úgy, hogy ha májusban esik az eső, akkor az egész országban jó termés lesz. A népnek lesz kenyere, felségednek meg szaporodik a kincse. Ha nem lesz eső, éhen marad a nép, és kiürül a kincstár.

– Igazat beszélsz, fiam! – mondta a király, és gazdagon megjutalmazta a juhászt.

Népmese

1. Mit kérdezett a király a juhásztól?
2. Mi ér a legtöbbet a juhász szerint a világon? Mondd el, miért!

NYÁRI ZÁPOR

Eső, eső
Megered,
Sírnak fenn a
Fellegek.

Patak fölött
Mint a híd,
Szivárványból
Magas ív.

Azon át csak
Madár jár,
Egyenest a
Napba száll.

Drégely László

ITT A SZÜNIDŐ

Itt a víg nyár,
a szünidő.
Csupa arany
erdő-mező.

Mindennap látsz
újabb csodát:
bari-felhőt,
mókus-komát.

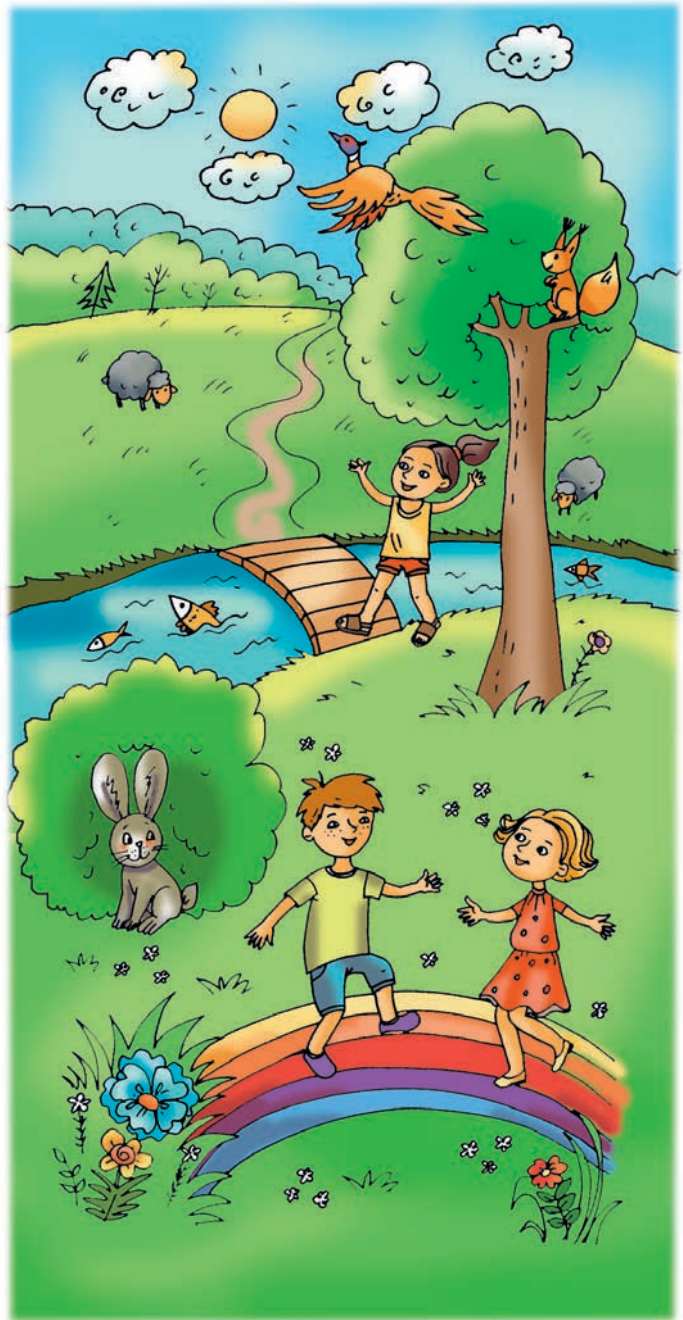
Futó folyót,
benne halat.
A cserjésben
nyuszi szalad.

A domb alján
fácán repül.
Tarka tollán
alkonyat ül.

Az elvesző
messzi réten
kolomp sír a
messziségben.

Bárhova mész:
csoda, csoda.
Tündérségek
hosszú sora.

Káldi János

1. Milyen csodákról olvashatunk a versben?
2. Olvasd fel azokat, amelyek ismerősek számodra!

TARTALOM

Észnyitogató (Varga Domokos).....	5
Nyári rajz (Nemes Nagy Ágnes).....	6
Nyármarasztaló (Csanádi Imre).....	7
Alma (Csanádi Imre).....	7
Világgá ment a nyár (Kányádi Sándor).....	8
Mókus (Bartos Erika).....	9
Cicaiskola (Marék Veronika).....	10
Hogyan tanult meg a kismalac beszélni? (L. Pantyelejev nyomán)....	11
A két kicsi kecske (Népmese).....	12
Ki az okosabb? (Népmese).....	13
A birka-iskola (Weöres Sándor).....	13
A vadgalamb és a szarka (Népmese).....	14
A róka meg a holló (Népmese).....	15
Mesél az őszi erdő (Schmidt Egon nyomán).....	16
Varjúnóta (Zelk Zoltán).....	17
A cinege cipője (Móra Ferenc).....	18
Mackómese (Csukás István).....	19
Mikor szeretek iskolába járni? (Janikovszky Éva nyomán).....	20
Mikor nem szeretek iskolába járni? (Janikovszky Éva nyomán).....	21
Előbb a begyünk – aztán az eszünk (Kányádi Sándor).....	22
Róka-mondóka (Kányádi Sándor).....	23
Nem vagyok otthon (Grigorij Osztyer).....	24
Vendégvárás (Gazdag Erzs).....	24
A tücsök és a hangya (La Fontaine).....	25
Lecke a barátságról (M. Pljackovszkij).....	26
Kutya-macska barátság (Népmese).....	27
Miért haragszik a kutya a nyúlra? (Népmese).....	28
A nyúl (Janicsák István).....	29
Mondd, szereted az állatokat? (Rónay György).....	30
Anyám tyúkja (Petőfi Sándor).....	31
A zsiráf a fényképésznél (L. J. Kern).....	32
A hosszú nyak (M. Pljackovszkij nyomán).....	33
A róka meg a macska (Grimm meséje).....	34
A róka.....	35
Az oroszlán és a kiskutya (Lev Tolsztoj nyomán).....	36
Oroszlán (Orbán Ottó).....	37
Bambi a réten (F. Salten Bambi című regénye nyomán).....	38
Ugorjunk árkot! (Népmese).....	40
Nyuszi mese (Csukás István).....	41
Ravasz alku (Kolozsvári Grandpierre Emil).....	42
Paripám csodaszép pejkió (Weöres Sándor).....	43

Mackó úr meg Ordas koma (<i>Benedek Elek meséje nyomán</i>)	44
Mackó éneke (<i>Szepesi Attila</i>)	45
A teknős és a nyúl (<i>La Fontaine</i>)	46
A pöfeteg hólyag (<i>Gyurcsó István</i>)	47
A teve meg az egér (<i>Burját-mongol népmese</i>)	48
Végy példát a napról (<i>Aranyosi Ervin</i>)	49
Az arckép (<i>Szergej Mihalkov</i>)	50
Mesemorzsa (<i>Kányádi Sándor</i>)	52
Békák (<i>Weöres Sándor</i>)	53
Kinek nehezebb a dolga? (<i>Orosz népmese</i>)	54
Elfejtő mese (<i>Hervay Gizella</i>)	56
Testvérke (<i>Fehér Klára</i>)	58
Ajándék (<i>Lendvai Ilona</i>)	60
Andris megérkezése (<i>Török Sándor</i>)	60
Maradj, fogd a kezem (<i>Ágai Ágnes</i>)	62
Gyuszi és a szörnyeteg (<i>Sebők Éva</i>)	62
Legyen álmod (<i>Weöres Sándor</i>)	63
Elaludni – felébredni (<i>Gianni Rodari</i>)	63
Mese reggelre (<i>Lázár Ervin nyomán</i>)	64
Hétalvók az erdőben (<i>A Napsugár című gyermekfolyóiratból</i>)	65
Minek a medvének bunda (<i>Osvát Erzsébet</i>)	66
Macóka és a vekker (<i>Aaron Judah nyomán</i>)	66
Hull a hó (<i>Mondóka</i>)	68
A hópehely (<i>Gárdonyi Géza nyomán</i>)	68
Hóesésben (<i>Nemes Nagy Ágnes</i>)	69
Betemetett a nagy hó (<i>Kányádi Sándor</i>)	69
Miért nem hiszik el a madarak? (<i>Ágai Ágnes</i>)	70
Mivel etessük télen a madarakat? (<i>Schmidt Egon</i>)	70
A hűségesek (<i>Áprily Lajos</i>)	70
A hideg (<i>Gárdonyi Géza</i>)	71
Hótaposó (<i>Őri István</i>)	71
Hideg szél fúj (<i>Csukás István</i>)	72
A titokzatos hóember (<i>Tóth Anna</i>)	73
Téli hegyoldal (<i>Kiss Benedek</i>)	76
Szánkón (<i>Hajnal Anna</i>)	76
Bele a hóba (<i>Gyurkovics Tibor</i>)	77
Ég a gyertya (<i>Udud István</i>)	78
A suszter manói (<i>Grimm meséje nyomán</i>)	78
Száncsengő (<i>Weöres Sándor</i>)	81
Hónap-soroló (<i>Csanádi Imre</i>)	82
Télutó (<i>Orgoványi Anikó</i>)	83
Februári kérdés (<i>Szepesi Attila</i>)	83
Kis versek a szélről (<i>Weöres Sándor</i>)	84

Kinek köszönt a szegény ember? (Népmese)	84
Miért fúj a szél? (S. Tóth Sándor)	85
Farsang (Sarkady Sándor)	86
Itt a farsang (Gazdag Erzsi)	86
Három cimbora (Osvát Erzsébet)	87
Kelj föl, Nap (Kányádi Sándor)	87
Lepke-dal (Szilágyi Domokos)	88
A bánatos medve (Mészöly Miklós)	88
Tavaszi dúdoló (Simai Mihály)	91
Eresz alól fecskefia (Weöres Sándor)	92
Fecskenyő (Gazdag Erzsi)	92
Darázs-garázs (Tamkó Sirtó Károly)	93
Fecskemadár (Fekete István)	94
Figyelmeztetés (Zsirai László)	95
Gólya, gólya (Zelk Zoltán)	96
Mese a kiscigányokról (Orsovai Mária nyomán)	96
Ébresztő (Gyárfás Endre)	99
Kék (Szalai Borbála)	100
A Kék meg a Sárga (Lázár Ervin)	100
Sárga (Szalai Borbála)	101
A kislány, aki ibolyát látott (Kányádi Sándor).....	102
Virágosat álmodtam (Ágh István)	104
Köszöntő	104
Apámért s anyámért (Népdal)	104
Anyu ujjai (Szabó István)	105
Köszöntő (Népköltés)	105
Virág vagy farkas? (V. Szuhomlinszkij)	106
A boldogság (Zelk Zoltán)	107
Néma tulipán (Kányádi Sándor)	108
Miért eltérő színűek a virágok? (S. Csóka Eszter)	109
Mese a napról (Darázs Endre)	110
Hol van a Nap éjjel? (S. Tóth László)	110
A Hold ruhája (Orosz mese)	111
A Hold (Tamkó Sirtó Károly)	112
A Hold meg a Nap (Indián mese)	112
A farkastanya (Arany László)	114
A róka és a farkas csikót vesz (Népmese)	117
Az okos lány (Népmese)	118
Mátyás király és a szegény favágó (Népmese)	120
Időjósítás (Kolozsvári Grandpierre Emil)	122
Mi ér a legtöbbet? (Népmese)	123
Nyári zápor (Drégely László)	123
Itt a szünidő (Káldi János)	124

Навчальне видання

Лотор-Пердук Олена Карлівна
Пердук Янош Бейлович
Сергійчук Юліанна Павлівна

УГОРСЬКА МОВА ТА ЧИТАННЯ

Підручник для 2 класу з навчанням угорською мовою
закладів загальної середньої освіти
(у 2-х частинах)

Частина 2

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України.

Видано за державні кошти. Продаж заборонено

Угорською мовою

Зав. редакцією *А. А. Варга*
Редактор *О. О. Дебрецені*
Художній редактор *І. Б. Штурма*
Коректор *Г. М. Тирканич*

Формат 70×100/16.

Ум. друк. арк. 10,368. Обл.-вид. арк. 7,32.

Тираж 2348 пр. Зам. № 1537.

Державне підприємство
„Всеукраїнське спеціалізоване видавництво „Світ”
79008 м. Львів, вул. Галицька, 21
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серія ДК № 4826 від 31.12.2014
www.svit.gov.ua
e-mail: office@svit.gov.ua

Друк ТОВ «РІК-У»
88000, м. Ужгород, вул. Гагаріна, 36
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5040 від 21.01.2016